

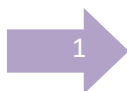
2023

Strategia Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030

PROJEKT

Opracowanie: Urząd Miasta Krasnystaw

Spis treści

Rozdział I Synteza diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta Krasnystaw	6
1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	6
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	14
3. Wnioski z diagnozy sytuacji funkcjonalno – przestrzennej i środowiskowej	16
4. Wnioski z sondażu społecznego wśród mieszkańców	18
4.1. Ocena sytuacji Miasta	18
4.2. Ocena zagrożeń i problemów społecznych	21
4.3. Pożądane priorytety rozwojowe.....	23
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem partycypacji społecznej.....	27
Rozdział II Strategiczne Kierunki Rozwoju Miasta Krasnystaw	30
1. Wizja rozwoju Miasta Krasnystaw	30
2. Cele strategiczne i cele operacyjne Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030.....	31
2.1. Cele strategiczne i operacyjne	31
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	44
3.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta	46
3.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej.....	47
4. Obszary Strategicznej Interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa wraz z zakresem planowanych działań.....	50
4.1. Obszary Strategicznej Interwencji o znaczeniu krajowym.....	50
4.2. Obszary Strategicznej Interwencji o znaczeniu regionalnym	52
5. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Miasta Krasnystaw	55
Rozdział III System realizacji Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030.....	59
1. Monitorowanie i ewaluacja działań i ich rezultatów.....	59
2. System wdrażania Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023 – 2027 z perspektywą do 2030 roku oraz wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	61
Rozdział IV Źródła finansowania	68
Spis map:.....	73
Spis wykresów:	73
Spis tabel:.....	74

Strategia Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030 powstała w wyniku pracy grupy złożonej z przedstawicieli administracji i środowiska lokalnego oraz zewnętrznych konsultantów. W prace te zaangażowani byli m.in. przedstawiciele władz lokalnych, pracownicy samorządowi, pracownicy oświaty, instytucji kultury, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, przedsiębiorcy, liderzy lokalni, osoby zaangażowane w działalność organizacji pozarządowych i mieszkańcy.

Dzięki współpracy wielu środowisk dokument stanowi nie tylko narzędzie prowadzenia polityki rozwoju, ale również syntezę świadomych wyborów i rekomendacji przedstawicieli różnych społeczności miasta. Kreuje wspólnie podzielaną wizję rozwoju Krasnegostawu. Jest zaproszeniem do współpracy dla wszystkich partnerów zainteresowanych jego przyszłością.

Strategia Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030 pozwoli na pozyskiwanie środków zewnętrznych na najważniejsze inwestycje i działania rozwojowe, w tym zarówno w ramach funduszy krajowych jak i środków europejskich. Tym samym dokument ten pełni trzy podstawowe role: kierunkuje i zabezpiecza ciągłość polityki rozwoju, buduje jej przewidywalność, a zarazem umożliwia długofalowe synchronizowanie działań miasta i partnerów oraz stanowi podstawę do wnioskowania o dofinansowanie zewnętrzne projektów.

Strategia Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Miastem. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Miasta w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Miasta, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych.

Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznym obowiązujących w Mieście Krasnystaw, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Mieście podczas jej obowiązywania.

Prace diagnostyczne i projektowe „Projektu Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023- 2027 z perspektywą do roku 2030” obejmowały: ankiety, wywiady i analizy dokumentów. Wykorzystano również dane z GUS oraz innych opracowań i dokumentów planistycznych, które posiada Miasto.

Projekt Strategii powstał w oparciu o nowy, zrównoważony model rozwoju ujęty w *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju* oraz *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030*, *Krajową Politykę Miejską*, *Politykę Obszarów Zagrożonych Trwałą Marginalizacją* oraz *Strategię Rozwoju Województwa Lubelskiego* do roku 2030.

Uzasadnienie opracowania Strategii

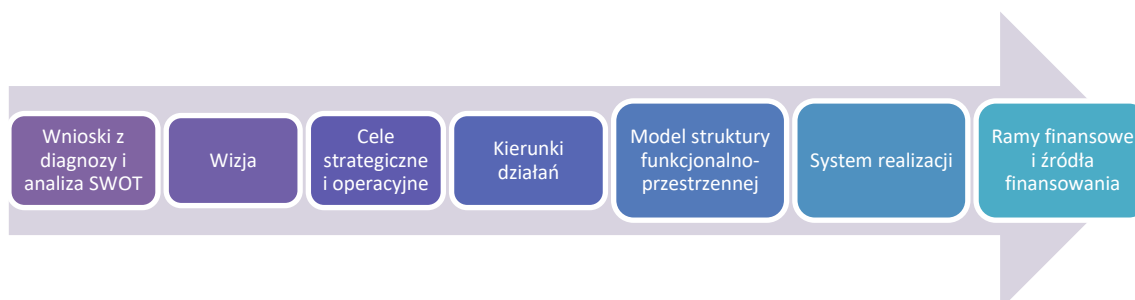
Do roku 2020 w Mieście Krasnystaw obowiązywała „Strategia Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2007-2015 z długookresową prognozą do roku 2020”. W myśl ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz jej nowelizacji z roku 2020 taką właśnie rolę spełniała. Jednak zmieniające się uwarunkowania społeczno-gospodarcze, nowe wyzwania, przed jakimi stajemy, koniec okresu programowania środków z funduszy europejskich oraz zmiany w podejściu do prowadzenia polityki rozwoju sprawiły, że konieczna stała się jej aktualizacja.

W listopadzie 2020 r. weszła w życie ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw, która określa pojęcie strategii, rozwoju gminy tzn. jest to perspektywiczny plan, który określa sposób przygotowania strategii oraz elementy, jakie ma zawierać, tj. strategiczne cele rozwoju, wytycza szczegółowe kierunki działania oraz określa podział środków finansowych niezbędnych do realizacji przyjętych zadań. Strategia opisuje zasady i sposoby zintegrowanego zarządzania rozwojem w długim okresie oraz przedstawia kroki, jakie należy podjąć, by móc funkcjonować i stale się rozwijać. Strategia skupia działania w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej, określając w sposób ogólny kierunki zagospodarowania miejskiej przestrzeni. Strategia rozwoju jest podstawowym instrumentem zarządzania strategicznego w gminie.

To wszystko wpłynęło na konieczność opracowania nowej Strategii, która odpowiadać będzie na współczesne wyzwania, będzie zgodna z obowiązującymi przepisami oraz umożliwi Miastu i innym zainteresowanym podmiotom ubieganie się o środki na realizację projektów i przedsięwzięć.

Zakres rzeczowy Strategii

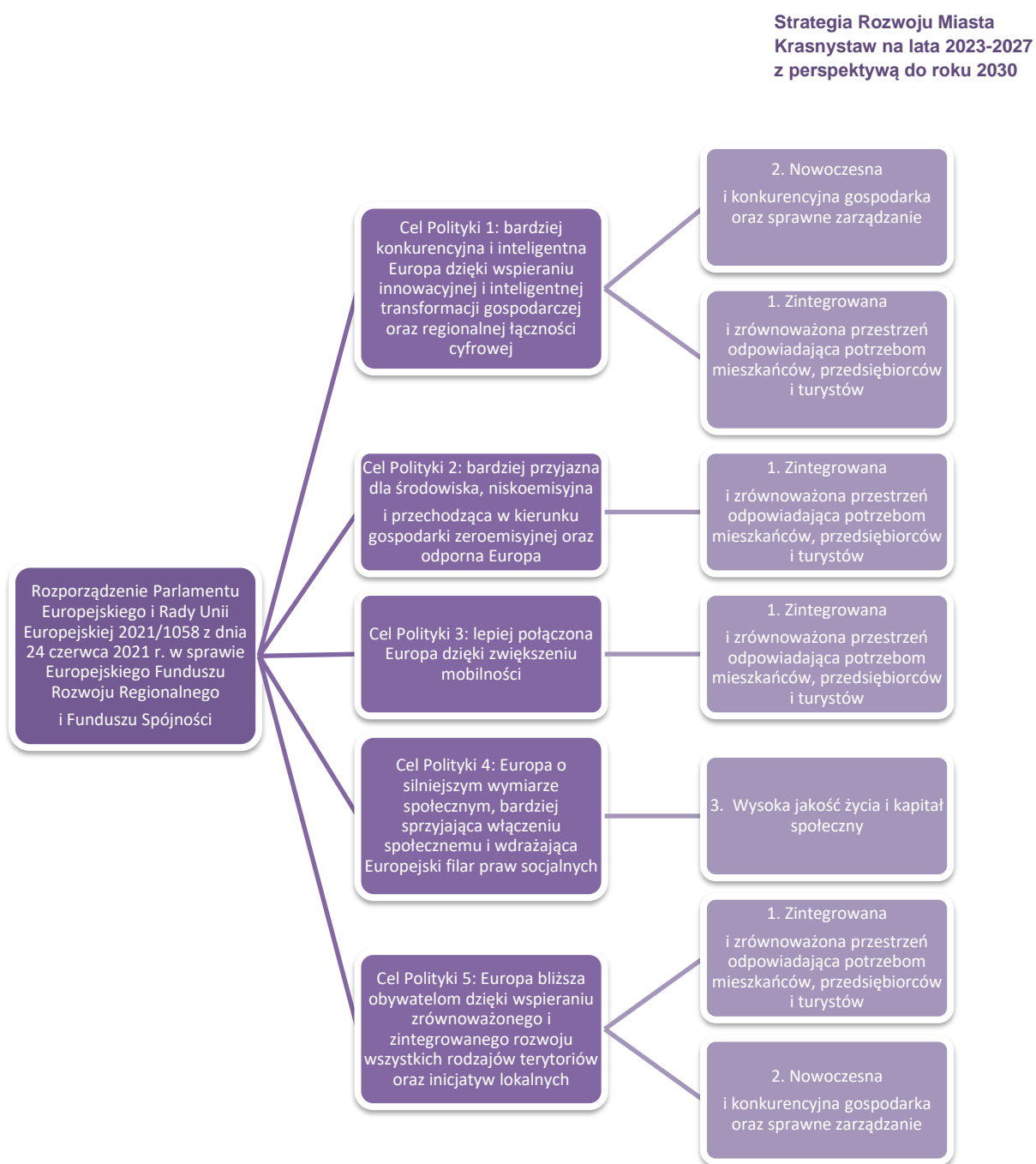
Strategia Rozwoju Miasta Krasnystaw do roku 2030 została opracowana w zgodzie z zapisami ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym oraz ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Proces przygotowania Strategii rozpoczęty został poprzez opracowanie diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, na podstawie której stworzona została analiza silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwojowych. Na jej podstawie z kolei powstała wizja, czyli pożądaný obraz gminy po okresie realizacji dokumentu. Kolejnym krokiem było sporządzenie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz przypisanie do nich kierunków działań.

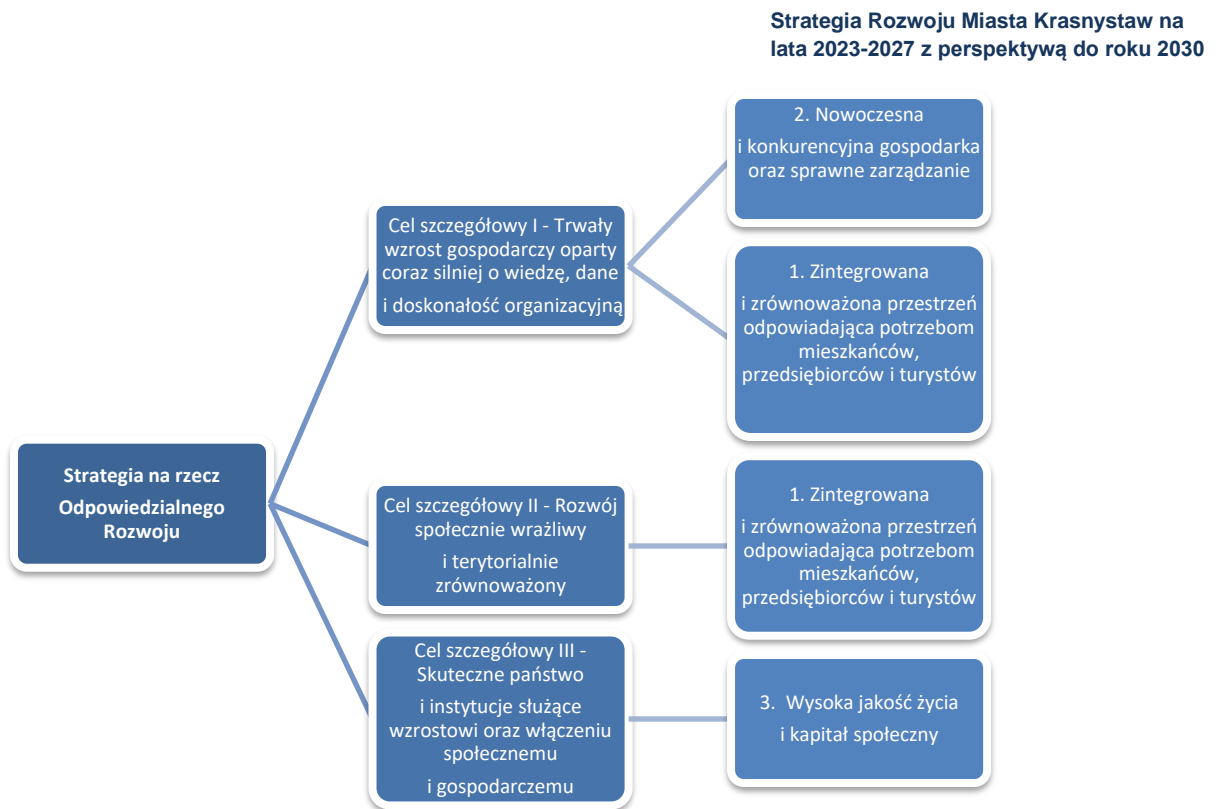
Należy zaznaczyć, że Strategia Rozwoju podlega wszelkim procesom konsultacyjno-uzgodnieniowym przewidzianym w ustawach tj. uprzedniej ewaluacji trafności (art. 10a ust. 2 uzppr), konsultacjom społecznym (zgodnie z art. 6 ust. 3 uzppr), strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (na podstawie art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku (...)) i opiniowaniu przez Zarząd Województwa Lubelskiego (zgodnie z art. 10g ust. 5 i 6 usg).

Zgodność Strategii z dokumentami wyższego rzędu

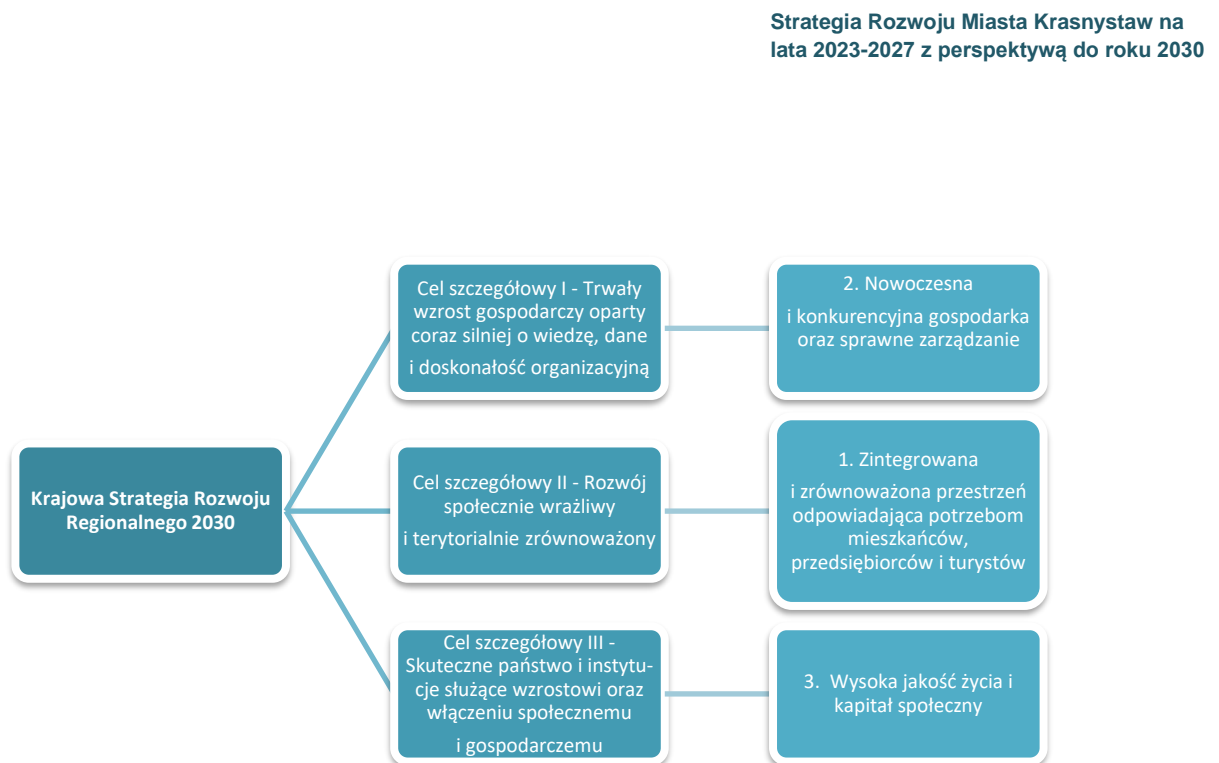
Wykres 1 Zgodność Strategii z Rozporządzeniami Parlamentu Europejskiego i Rady

Wykres 2 Zgodność Strategii ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r. (SOR)

Wykres 3 Zgodność Strategii z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030

Rozdział I Synteza diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta Krasnystaw

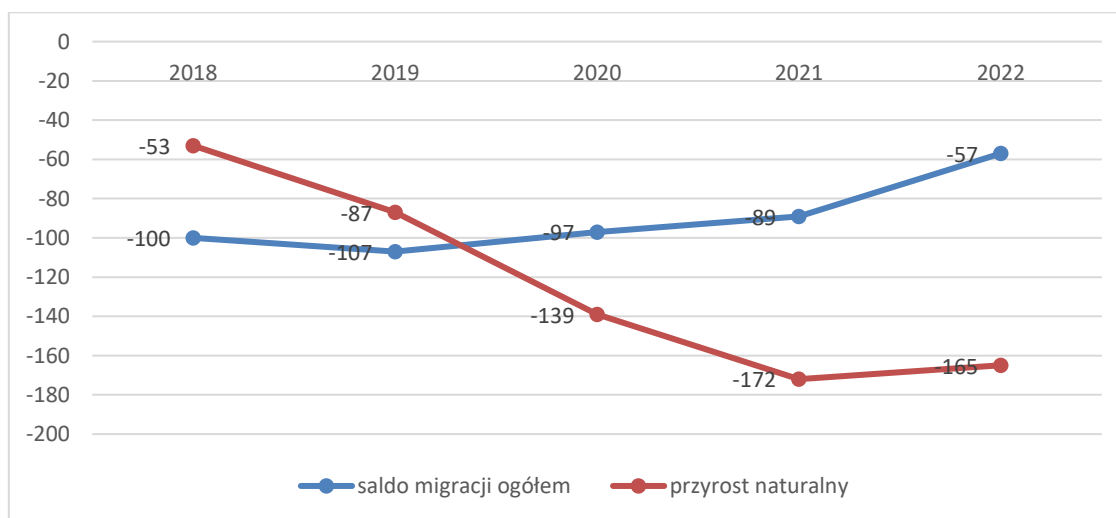
1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Demografia:

Miasto Krasnystaw stale się wyludnia. Liczba mieszkańców w okresie 2018-2022 zmalała o 1259 osób. Struktura demograficzna mieszkańców Krasnegostawu wskazuje jednocześnie, że systematycznie maleje liczba dzieci, systematycznie maleje liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym, stale wzrasta liczba mieszkańców w wieku powyżej 60 roku życia. Wpływ na to ma przede wszystkim ujemne saldo migracji.

Efektorem niekorzystnych trendów migracyjnych, a jednocześnie drugą przyczyną problemu depopulacji, jest ujemny przyrost naturalny. W skali całego województwa w II kwartale 2022 roku nie odnotowano dodatniego przyrostu naturalnego. Największy ubytek naturalny ludności odnotowano w powiecie hrubieszowskim (minus 9,74%), następnie w krasnostawskim (minus 9,17%) i zamojskim (minus 7,19%).

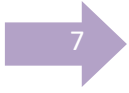
Wykres 4 Saldo migracji i przyrost naturalny w Mieście Krasnystaw w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

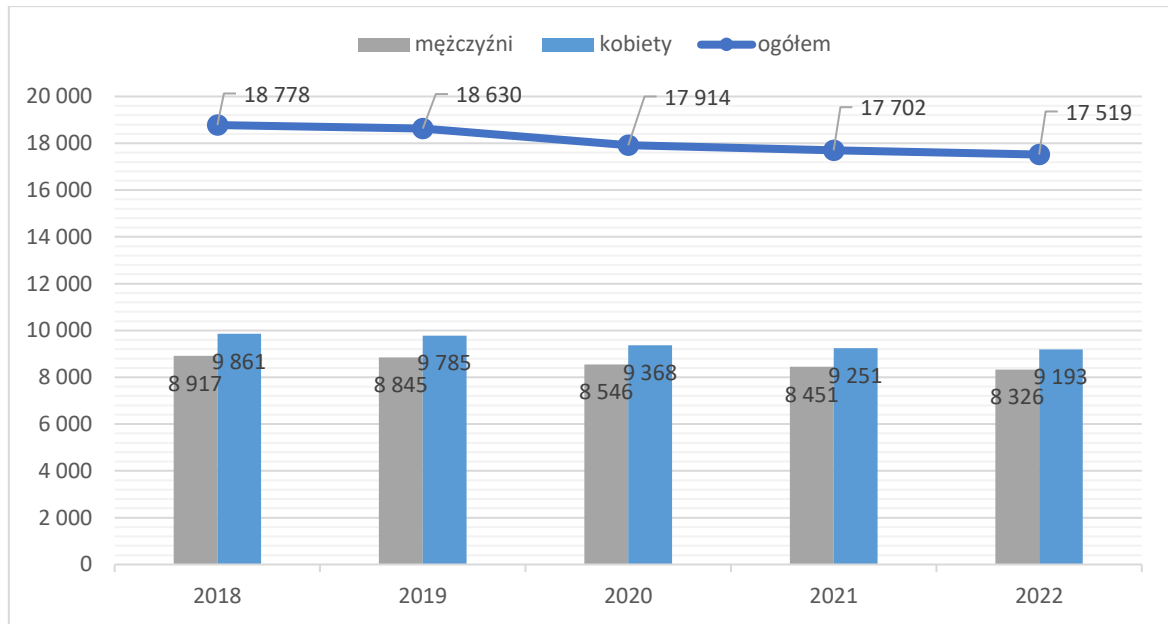
- **LICZBA MIESZKAŃCÓW MIASTA KRASNYSTAW** (według stanu na rok: 2022) wynosiła: **17 519**.
- **GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA NA TERENIE MIASTA WYNOŚI: 416 os/km²**.

Kolejny niepokojący wniosek GUS w 2022 roku to malejąca liczba dzieci i wzrost liczby starszych mieszkańców Lubelszczyzny, w tym w Mieście Krasnystaw oraz Powiecie Krasnostawskim. Miasto Krasnystaw to miasto charakteryzujące się stałym spadkiem liczby ludności w latach 2018-2022 wynikającym przede wszystkim z ujemnego przyrostu naturalnego oraz migracji mieszkańców do większych aglomeracji oraz zagranicę. To wszystko wpływa na starzenie się społeczeństwa.

Rosnącej liczbie seniorów towarzyszy spadek liczebności najmłodszych grup wiekowych. Pociąga to za sobą istotne konsekwencje dla rozwoju miasta.

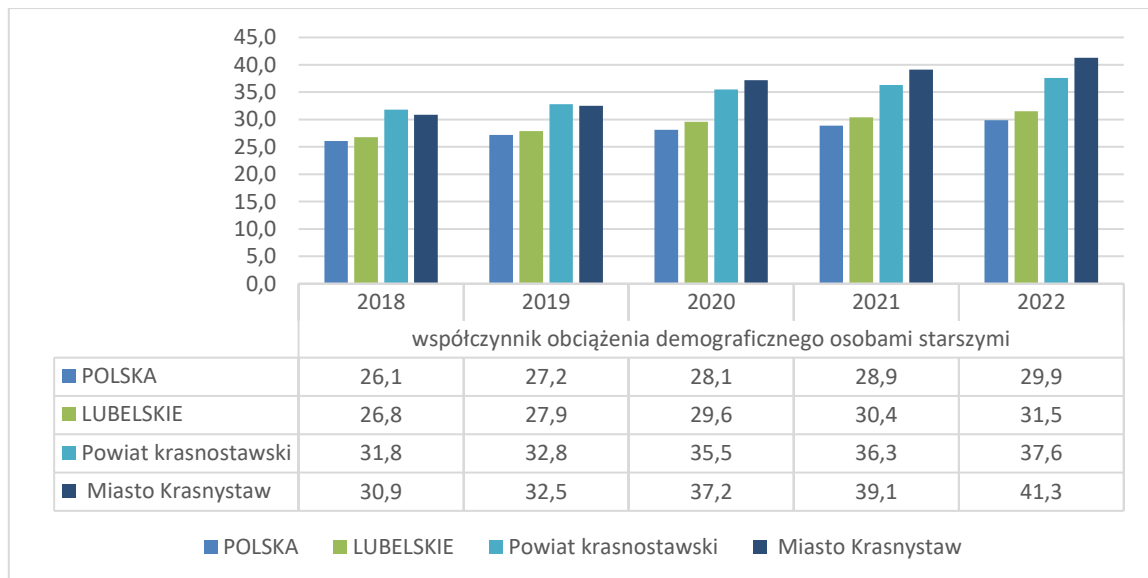
Wykres 5 Liczba mieszkańców Miasta Krasnostaw w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W Mieście Krasnostaw, podobnie jak w całym kraju, obserwuje się stopniowe starzenie się społeczeństwa. Wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego jest wyższy niż średnia w kraju, województwie lubelskim oraz powiecie krasnostawskim.

Wykres 6 Wskaźnik obciążenia demograficznego – porównanie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na przestrzeni lat utrzymuje się również wyższa liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku przedprodukcyjnym, co skutkuje wyższym zapotrzebowaniem na usługi dla osób starszych. Zarówno otoczenie fizyczne, jak i społeczne, powinny umożliwiać ludziom zdrowe, niezależne i autonomiczne funkcjonowanie w społeczeństwie, aż do późnej starości. Systemy transportu i mobilności, infrastruktura techniczna, środowisko, budownictwo mieszkaniowe, przestrzeń publiczna i usługi publiczne powinny zostać przystosowane do potrzeb starzejącego się społeczeństwa. Należy zwiększyć dostęp do usług zdrowotnych i działań prewencyjnych związanych z wczesnym zapobieganiem chorobom, inwestowaniem w zdrowy tryb życia i aktywizacją społeczną osób starszych. Należy rozwijać infrastrukturę zdrowotną i wsparcia społecznego w celu ograniczenia kosztów leczenia na późniejszych etapach życia mieszkańców.

Z tego względu dostrzega się konieczność podjęcia działań na rzecz świadomej polityki demograficznej, zwłaszcza przeciwdziałaniu negatywnym skutkom wyludniania poprzez działania w zakresie polityki przestrzennej i podniesienia jakości usług społecznych, które przełożą się na podniesienie jakości życia rodzin na terenie Miasta.

Kapitał społeczny:

W 2022 roku w Krasnymstawie funkcjonowało 86 organizacji pozarządowych (kluby sportowe, stowarzyszenia, organizacje ekologiczne, senioralne, koła gospodyń wiejskich, ochotnicze straże pożarne, paramilitarne, parafie, itp.), z których 64 aktywnie współpracowało z Miastem przy realizacji wielu zadań. Organizacje te stanowią dla Miasta istotny potencjał w oparciu, o który można pobudzać aktywność i zaangażowanie mieszkańców.

Miasto Krasnystaw jest członkiem organizacji i związków zrzeszających jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, jak i przedstawiciele biznesu:

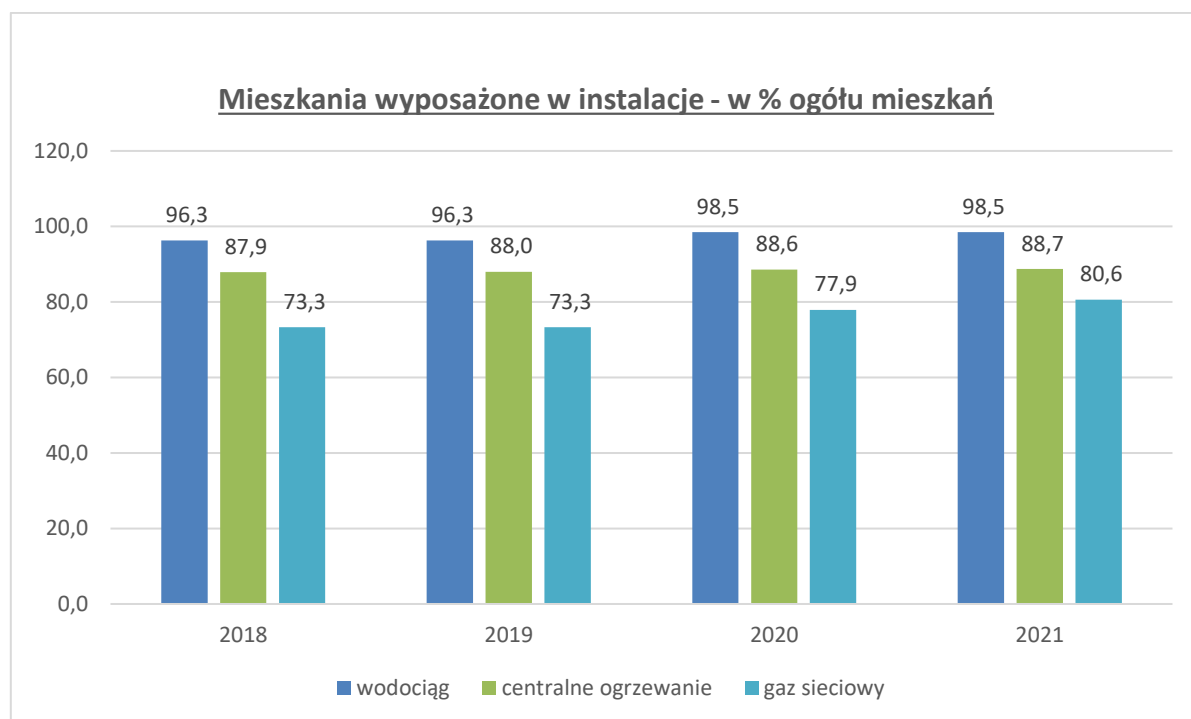
- Tarnobrzaska Specjalna Strefa Ekonomiczna EURO – PARK WISŁOSAN.
- Lokalna Grupa Działania „Krasnystaw PLUS” - Stowarzyszenie zostało powołane 25 marca 2008 r. przez przedstawicieli instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców jako partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego w celu realizacji wspólnych działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.
- Unia Miasteczek Polskich – Miasto Krasnystaw do Unii Miasteczek Polskich przystąpiło w dniu 28 listopada 1994 r.
- Lokalna Organizacja Turystyczna „Krasnystaw - Wrota Roztocza” - podstawowym zadaniem LOT jest integracja społeczności lokalnej, głównie jednostek samorządu lokalnego i branży turystycznej, oraz tworzenie i rozwój produktu turystycznego wokół lokalnych atrakcji turystycznych, gromadzenie i aktualizacja informacji o atrakcjach i produktach turystycznych, utrzymanie i prowadzenie lokalnych punktów informacji turystycznej.
- Lubelski Okręg Przemysłu Rolno – Spożywczego – Stowarzyszenie powołane w celu stymulowania ożywienia gospodarczego obszaru Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego. Jego działalność koncentruje się na rozwoju przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne, poprawie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru LOPRS oraz pozyskiwaniu partnerów i źródeł finansowania działań wynikających z opracowanej przez Stowarzyszenie strategii rozwoju.
- Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Spójności Obszaru Funkcjonalnego Szlaku Jana III Sobieskiego. Jego celem jest rozwój edukacji i turystyki na obszarach, które pokonał ze swoim wojskiem w drodze na odsiecz wiedeńską król Polski, Jan III Sobieski.

- Związek Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnegostawu – partnerstwo jednostek samorządu terytorialnego: Miasta Krasnystaw, Miasta i Gminy Izbica, Gminy Łopiennik Górny, Gminy Krasnystaw, Gminy Siennica Różana oraz Powiatu Krasnostawskiego. Głównym celem partnerstwa jest: opracowanie, przyjęcie i realizacja Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnegostawu oraz promowanie partnerskiego modelu współpracy jednostek samorządu terytorialnego będących Stronami Porozumienia.

Zaopatrzenie w urządzenia sieciowe i gospodarka mieszkaniowa:

Poniższe wskaźniki świadczą o poprawiającej się, lecz wciąż niedostatecznie dobrej sytuacji mieszkaniowej mieszkańców Krasnegostawu. Dostępność instalacji stale rośnie. Przyrost procentowy podłączonych budynków przyspieszył w roku 2020 w odniesieniu do dostępności gazu sieciowego, podczas, gdy ilość budynków podłączonych do sieci wodociągowej pozostaje na stałym poziomie. Na uwagę zasługuje prawie 90% wskaźnik dostępności centralnego ogrzewania.

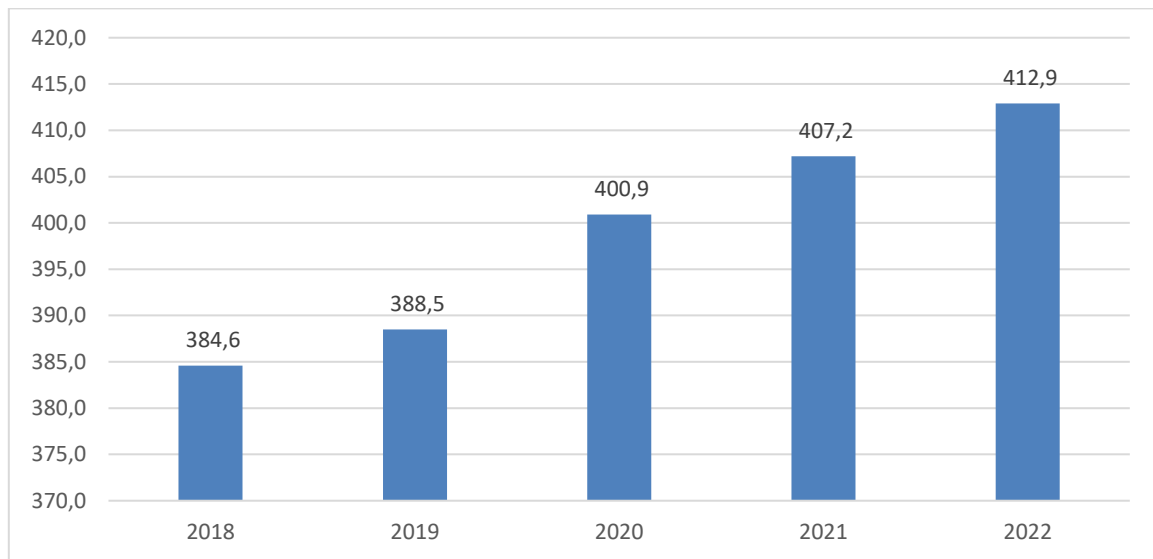
Wykres 7 Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizując mieszkania na 1000 mieszkańców wskaźnik ten rośnie rokrocznie o kilka mieszkań.

Wykres 8 Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców Krasnegostawu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Największy problem w sferze mieszkalnictwa stanowi dostępność cenowa. Ceny mieszkań rosną bowiem znacznie szybciej niż przeciętne dochody, przez co wiele osób nie może pozwolić sobie na zakup własnego mieszkania. Znajduje to odzwierciedlenie w pogarszającym się saldzie migracji z miasta.

Celem zwiększenia zasobów mieszkaniowych, Miasto Krasnystaw w roku 2022 przystąpiło do **SIM Lubelskie** sp. z o. o. Głównym zadaniem spółki jest budowa mieszkań o umiarkowanym czynszu.

W ramach inwestycji SIM Lubelskie, w Krasnymstawie na działce o powierzchni 1,5485 ha przy ul. Granicznej zostaną wybudowane budynki mieszczące 120 mieszkań.

Pomoc społeczna i ochrona zdrowia:

Jednostkami organizacyjnymi Miasta powołanymi do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej są **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, w tym Dzienny Dom Pomocy Społecznej i Świetlica Wsparcia Dziennego, Centrum Integracji Społecznej i Środowiskowy Dom Samopomocy im. bł. Ks. Z. Pisarskiego**. Jednostki realizują zadania własne, zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, zadania wynikające z potrzeb miasta lub z programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących przepisów prawa.

W 2022 roku pomocą społeczną objętych było 614 rodzin. W rodzinach tych było 1 038 osób, co stanowiło ponad 5,9% ogółu ludności Miasta Krasnystaw. W roku sprawozdawczym, w stosunku do 2021 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia spadła o 67 osób. W 2022 roku ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji korzystały 424 osoby, co w porównaniu do roku 2021 stanowi spadek o 149 rodzin.

Na terenie Miasta działa:

- Liczba aptek: 8

- Liczba przychodni NZOZ: 9
- Liczba przychodni prywatnych: 13
- Liczba placówek rehabilitacyjnych: 8
- Liczba szpitali: 1

Bezpieczeństwo publiczne:

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Miasta Krasnystaw czuwa **Komenda Powiatowa Policji w Krasnymstawie**. Liczba funkcjonariuszy pracujących w jednostce w 2022 roku wynosiła 83. Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Krasnymstawie wszczęli w 2022 roku ogółem 362 postępowania. W porównaniu do roku poprzedniego (459 postępowań), daje to współczynnik równy 78,9 %. W roku 2021 wskaźnik ten wynosił 120,2%.

Liczba przestępstw oraz wykrywalność na terenie miasta Krasnystaw w roku 2022 wynosiła odpowiednio 341 i 288. W ostatnich latach liczba przestępstw stwierdzonych na terenie miasta zmniejsza się. Dane wskazują, że w ostatnich latach zmniejszyła się również liczba wypadków drogowych oraz osób rannych w ich wyniku.

Kultura i turystyka:

Krasnystaw należy do miast o ciekawych walorach historyczno-kulturowych.

Do najciekawszych zabytków na terenie miasta wpisanych do Rejestru Zabytków należą:

- Zespół Klasztorny Pojezuicki (styl barokowy, początek XVIII w) obejmujący: Kościół pw. św. Franciszka Ksawerego i kapliczkę przed kościołem, klasztor i dziedziniec, pałacyk biskupa, dawne seminarium i wikariat, drzewostan;
- Zespół Klasztorny Poagustiański Stary obejmujący dawny kościół pw. Św. Trójcy murowany w stylu gotyckim z XVI wieku i budynki klasztorne z drugiej połowy XVII w. Obecnie w budynkach funkcjonuje Zespół Szkół Nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Krasnymstawie.
- Zespół Klasztorny Poagustiański Nowy (zespół budowli klasycystycznych wzniesionych w latach 1837-39) obejmujący kościół parafialny p.w. św. Trójcy Przenajświętszej, dzwonnice, mur otaczający z kapliczkami, klasztor i drzewostan;
- Starościński Zespół Dworkowo – Parkowy i Folwarczny „Starostwo”. Zespół zlokalizowany jest przy ul. Sikorskiego i ul. Konopnickiej. Dwór z oficyną i spichlerz został wzniesiony w pierwszej połowie XIX wieku.
- Cmentarz grzebalny rzymsko-katolicki i prawosławny przy ul. Poniatowskiego, założony w I ćwierćwieczu XIX wieku,
- Kamienice przy Placu 3 Maja - kamienice zostały wzniesione w I poł. XIX w, wyróżniają się wystrojem klasycystycznym i zachowanym pierwotnym układem wnętrza, z częściowo zachowanymi sklepieniami kolebkowymi i kolebkowo – krzyżowymi.
- Jatk Miejskie przy ul. Poniatowskiego 8b - są jedynym w dawnym województwie chełmskim budynkiem zrealizowanym w okresie międzywojennym na potrzeby handlu.

Do rejestru Zabytków wpisany jest również układ urbanistyczny Miasta Krasnystaw rozwijający się od czasów średniowiecza i związany z terenem pozamkowym i pozostałościami obwarowań

miejskich oraz zespołami klasztorными. Rynek Miasta Krasnystaw ma spełniać funkcje placu miejskiego o charakterze reprezentacyjnym.

Na terenie miasta do obiektów zabytkowych należą również obiekty mieszkalne (kamienice i domy).

Ofertę kulturalną w Krasnymstawie tworzą instytucje kultury:

- Krasnostawski Dom Kultury
- Miejska Biblioteka Publiczna w Krasnymstawie
- Młodzieżowy Dom Kultury w Krasnymstawie
- Powiatowa Biblioteka Publiczna w Krasnymstawie
- Muzeum Regionalne w Krasnymstawie

Krasnostawski Dom Kultury jest Samorządową Instytucją Kultury Miasta Krasnystaw, wpisaną do Rejestru Instytucji Kultury w Krasnymstawie pod poz. 1. Podstawowym celem instytucji jest pozyskanie i przygotowanie społeczeństwa do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenia jej wartości.

Miejska Biblioteka Publiczna w Krasnymstawie jest Samorządową Instytucją Kultury Miasta Krasnystaw, wpisaną do Rejestru Instytucji Kultury w Krasnymstawie pod poz. 2. Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych, edukacyjnych, informacyjnych i kulturalnych ogółu społeczeństwa oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury.

Młodzieżowy Dom Kultury w Krasnymstawie – powiatowa samorządowa placówka oświatowo - wychowawcza, która, realizuje zajęcia o charakterze artystycznym w 5 podstawowych pracowniach tj. tanecznej, plastycznej, muzycznej, teatru i słowa. Razem w MDK istnieje 47 stałych grup i zespołów. Łączna ilość uczestników zajęć to ok 500 osób.

Powiatowa Biblioteka Publiczna w Krasnymstawie – samorządowa instytucja kultury, dla której organizatorem jest Powiat Krasnostawski. Zapewnia ona obsługę biblioteczną mieszkańcom powiatu, służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych jego mieszkańców, służy upowszechnianiu wiedzy i nauki, rozwojowi kultury oraz prowadzi działalność badawczą, popularyzatorską i wydawniczą w zakresie regionalizmu.

Muzeum Regionalne w Krasnymstawie jest powiatową instytucją kultury. Założone zostało w 1958 roku i posiada około 10000 eksponatów w działach: archeologia, historia numizmatyki, sztuka dawna, etnografia oraz chmielarstwo i piwowarstwo.

Największym wydarzeniem odbywającym się corocznie w Krasnymstawie jest **Ogólnopolskie Święto Chmielarzy i Piwowarów „Chmielaki Krasnostawskie”**. To najstarszy festiwal piwny w Polsce, odbywający się od 1971 roku. Odbywa się w każdy trzeci weekend sierpnia i trwa trzy dni. „Chmielaki Krasnostawskie” są dużym wydarzeniem branżowym i kulturalnym.

Granice administracyjne Miasta Krasnystaw obejmują fragment Grabowiecko - Strzeleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu z dolinami rzek Wieprz i Żółkiewka, lasem „Borek” - kompleksem leśnym o dużych walorach biologicznych, klimatycznych i krajobrazowych oraz terenami przyległymi. W bezpośrednim otoczeniu Miasta znajdują się wartościowe obszary leśne. Miasto leży u zbiegu dwóch rzek - Wieprza i Żółkiewki oraz nieco oddalonych ujęć niewielkich strumieni:

Wojstawki na południu oraz Siennicy i Bzdurki na północy. Dolina Wieprza dzieli Miasto na część zachodnią i wschodnią. Na terenie Miasta utworzono 4 pomniki przyrody, są to: lipa drobnolistna (340 cm) przy ul. Poniatowskiego w Krasnymstawie, lipa drobnolistna (300 cm) przy ul. Jabłonkowej w Krasnymstawie, lipa drobnolistna (466 cm) przy ul. Kwiatowej w Krasnymstawie, dąb szypułkowy (320 cm) w lesie „Borek”.

Walory krajobrazowe Miasta Krasnostaw i okolic, tj: **Skierbieszowski Park Krajobrazowy, Rezerwat „Wodny Dół” w Niemienicach oraz wspomniany wyżej Grabowiecko-Strzelecki Obszar Chronionego Krajobrazu** służą rozwojowi turystyki, usług ekosystemowych oraz podnoszą atrakcyjność dla potencjalnych inwestorów.

Walory krajobrazowe i turystyka (usługi czasu wolnego, przemysł czasu wolnego) to obecnie obszar działalności gospodarczej i jeden z kierunków rozwoju Miasta Krasnostaw. Ten perspektywiczny potencjał rozwojowy może się przyczynić do lokowania na tym obszarze inwestycji rekreacyjnych, rehabilitacyjnych, edukacyjnych oraz komercyjnych ośrodków wypoczynkowych i domów dla seniorów.

Sport i edukacja:

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Krasnymstawie jest jednostką organizacyjną Miasta Krasnostaw. Przedmiotem działania Ośrodka jest prowadzenie działalności o charakterze użyteczności publicznej, której celem jest wychodzenie naprzeciw potrzebom mieszkańców w zakresie kultury fizycznej, turystyki i rekreacji ruchowej.

Obiekty i baza sportowo-rekreacyjna zarządzana przez MOSiR obejmuje:

- Centrum Sportowo-Rekreacyjne
- Krytą Pływalnię
- Dwa boiska do tenisa z nawierzchnią syntetyczną oraz oświetleniem
- Boiska treningowe przy ulicy Sikorskiego o łącznej powierzchni około 4 ha

Miasto Krasnostaw jest organem prowadzącym dla 3 szkół podstawowych:

1. Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 im. Adama Mickiewicza,
2. Publicznej Szkoły Podstawowej nr 4 im. Jana Pawła II,
3. Publicznej Szkoły Podstawowej nr 5 im. Orłąt Lwowskich,

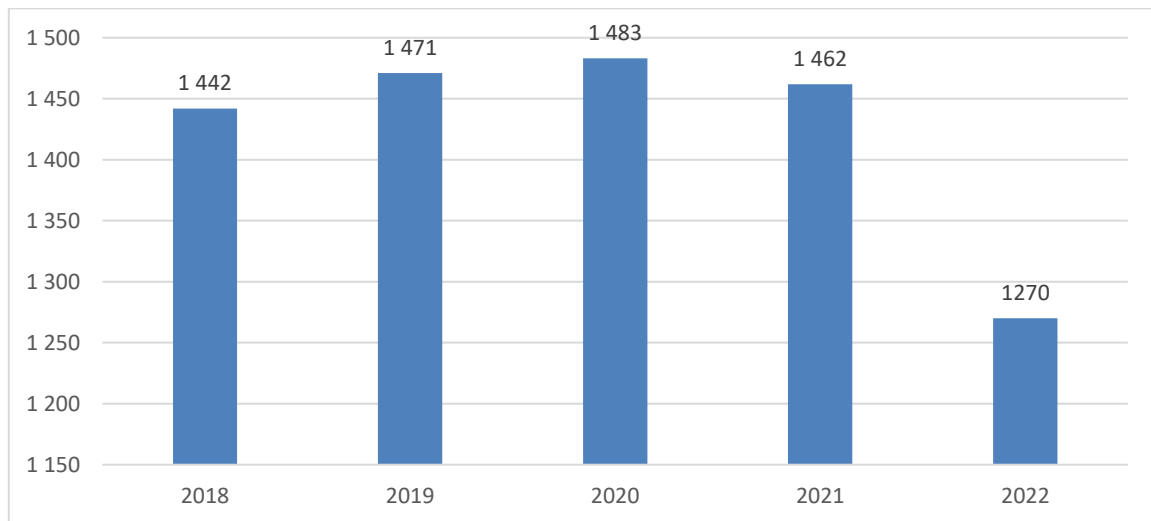
oraz 5 przedszkoli:

1. Przedszkole nr 1 im. Słoneczna Jedyneczka,
2. Przedszkole nr 4 im. Kubusia Puchatka,
3. Przedszkole nr 5 im. Bajeczka,
4. Przedszkole nr 6 „Za żywopłotem” im. Marii Kownackiej,
5. Przedszkole nr 8 im. Teatralna Ósemka

i Żłobka Miejskiego.

Na terenie miasta działa również Niepubliczne Przedszkole dla Dzieci Niepełnosprawnych.

Wykres 9 Liczba uczniów uczęszczających do Szkół Podstawowych w Krasnymstawie w latach 2018-2022

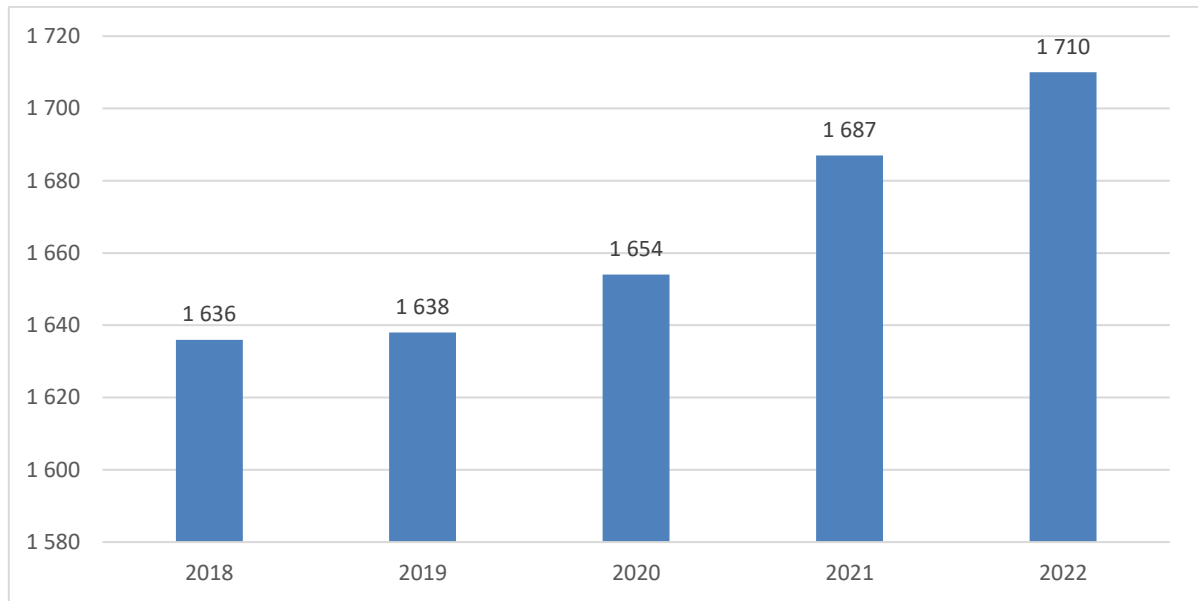

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

W Krasnymstawie w roku 2022 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1 710 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 1 307 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W 2022 roku zarejestrowano 119 nowych podmiotów, a 82 podmioty zostały wyrejestrowane. Na przestrzeni lat 2018 - 2022 najwięcej (137) podmiotów zarejestrowano w roku 2018, a najmniej (112) w roku 2020. W tym samym okresie najwięcej (153) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2018 roku, najmniej (79) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2021 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Krasnymstawie największą liczbę (94) stanowią spółki cywilne. Analizując rejestr pod względem liczby zatrudnionych pracowników w 2022 r. można stwierdzić, że najwięcej na terenie Miasta Krasnostaw (1 627) jest mikroprzedsiębiorstw zatrudniających 0 - 9 pracowników.

Wykres 10 Podmioty gospodarki narodowej ogółem w Mieście Krasnystaw w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS

Powyższy wykres obrazuje dynamikę przyrostu nowych przedsiębiorstw na terenie Miasta Krasnystaw.

Główni pracodawcy w mieście Krasnystaw oraz najbliższych okolicach:

- Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Krasnymstawie – ok. 600 osób (zdrowie)
- Cersanit S.A. Zakład Produkcyjny w Krasnymstawie – ok. 800 osób (ceramika sanitarna)
- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska - ok. 800 osób (przemysł spożywczy)
- Krajowa Grupa Spożywcza S.A. Oddział Cukrownia Krasnystaw - 250 osób (przemysł spożywczy)
- Dom Pomocy Społecznej w Krasnymstawie - 200 osób (opieka społeczna)
- Elewarr Sp. z o.o. oddział Krupiec – 70 osób (przemysł spożywczy)
- Brenal Sp. z o.o. – 100 osób (konstrukcje ze stali kwasoodpornej)
- Energoremont Sp. z o.o. – 80 osób (przemysł metalowy)
- Mazurek Metal – 80 osób (przemysł metalowy, projektowanie-wykonawstwo)
- Wemax Polska Sp. z o.o. Sp. k. – 80 osób (przemysł metalowy)
- Kartonex Sp. z o.o. (produkcja opakowań z tekstur falistych)
- urząd miasta, szkoły i jednostki organizacyjne miasta, starostwo powiatowe, urząd gminy.

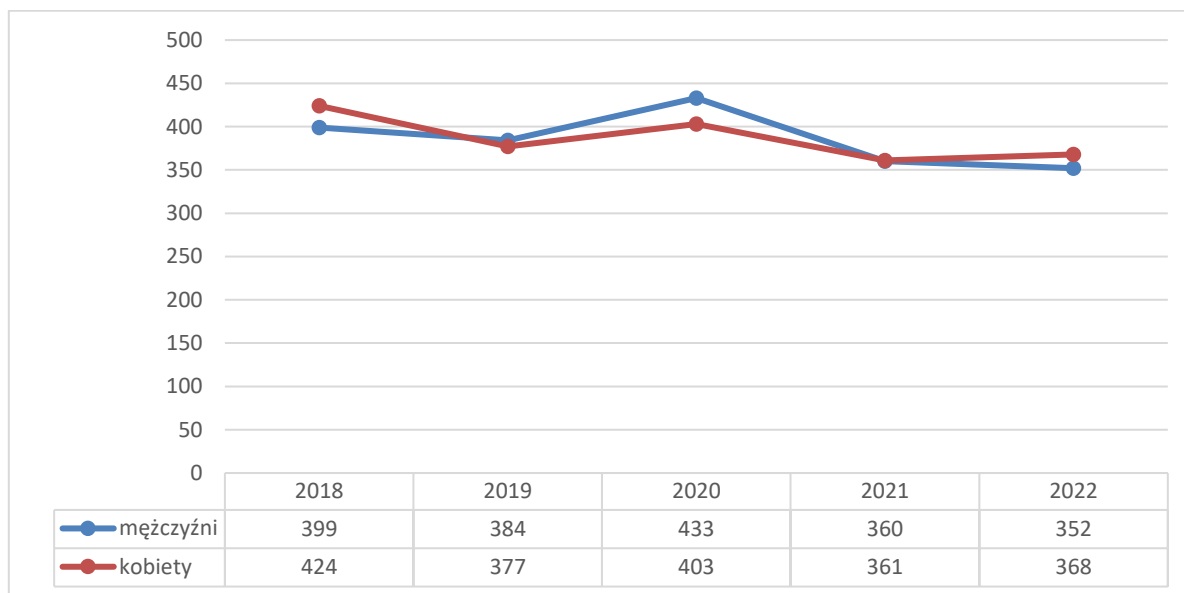
Powierzchnia terenów inwestycyjnych na terenie miasta wynosi około 50 ha, tj. 1,2% powierzchni miasta (przeznaczenie terenów usług i terenów przemysłowych wg miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego). Według danych ewidencji gruntów i budynków, tereny przemysłowe zajmują powierzchnię 68 ha, natomiast zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie budowy 21 ha.

Rynek pracy:

Mimo obserwowanych w ostatnich latach pozytywnych tendencji – rosnące zatrudnienie, spadające bezrobocie, wzrost wynagrodzeń i dochodów z działalności gospodarczej konieczne jest prowadzenie działań wspierających powstawanie miejsc pracy, tak aby osoby ze zróżnicowanymi kompetencjami i doświadczeniem miały satysfakcjonujące perspektywy zawodowe.

Istotne jest również budowanie pozytywnego wizerunku lokalnego rynku pracy i zachęcanie do poszukiwania zatrudnienia w mieście.

Wykres 11 Bezrobocie w Krasnymstawie w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

3. Wnioski z diagnozy sytuacji funkcjonalno - przestrzennej i środowiskowej

Miasto Krasnystaw jest gminą miejską, położoną w centralnej części powiatu krasnostawskiego oraz południowo-wschodniej części województwa lubelskiego. Od 1999 roku Miasto jest siedzibą samorządowych władz powiatowych. Na terenie Miasta Krasnystaw funkcjonuje 7 jednostek pomocniczych (sołectw): Przedmieście Zastawie, Kolonia Krakowskie Przedmieście, Krakowskie Przedmieście, Przedmieście Lubańki, Przedmieście Zakręcie, Kolonia Góry i Przedmieście Góry.

Miasto Krasnystaw w dużej części położone jest na terenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych oraz na fragmencie Grabowiecko-Strzeleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Przez centrum miasta przepływa rzeka Wieprz, dzieląca miasto na część wschodnią i zachodnią.

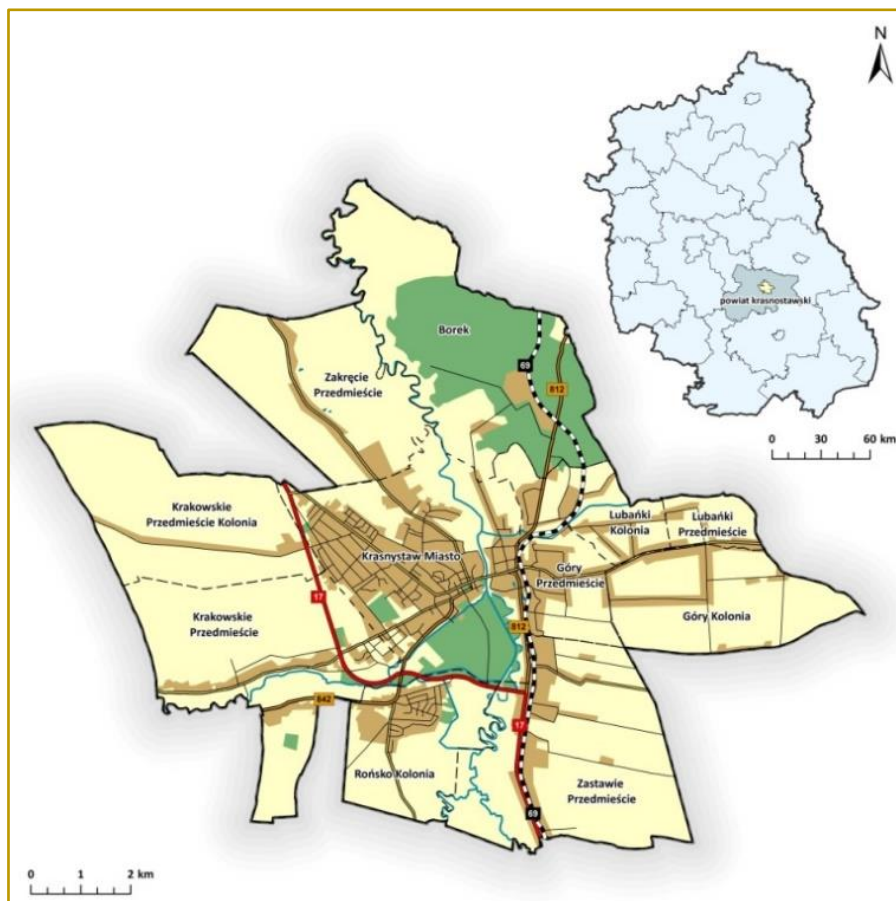
Powierzchnia Miasta Krasnystaw wynosi 4 213 ha, tym samym jest to obszar obejmujący 3,96% z powierzchni powiatu.

Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gruntów wynosi: 3038 ha, z czego na grunty orne przypada 2019 ha, łąki trwałe 716 ha, pastwiska trwałe 30 ha, sady 38 ha. Stawy na terenie miasta

obejmują powierzchnię 1 ha. Lasy i grunty zalesione zajmują 399 ha. Łączna powierzchnia wód wynosi 58 ha (bez stawów). Wody stojące zajmują 8 ha, natomiast wody płynące obejmują 50 ha.

Powierzchnia dróg wynosi 180 ha, a tereny administrowane przez PKP i inne tereny komunikacyjne zajmują 23 ha – bez uwzględnienia gruntów przeznaczonych pod budowę dróg publicznych.

Mapa 1 Położenie, układ komunikacyjny i użytkowanie terenu Miasta Krasnystaw

Źródło: Opracowanie własne.

Powierzchnia zabudowanych terenów osiedlowych wynosi 272 ha (tereny mieszkaniowe), a nie zabudowanych 21 ha. Powierzchnia nieużytków wynosi 34 ha.

Powierzchnia terenów inwestycyjnych należąca do Miasta to 3,3021 ha (0,078% powierzchni Miasta).

Według danych Ewidencji gruntów i budynków tereny przemysłowe zajmują powierzchnię: 68 ha, natomiast zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie budowy 21 ha.

Miasto Krasnystaw jest wyposażone w sieć komunikacyjną, na którą składa się droga krajowa oraz drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Usytuowanie Miasta na trasie: Zamość – Lublin (droga krajowa nr 17), Biała Podlaska – Krasnystaw (droga wojewódzka nr 812), Zakrzówek – Krasnystaw (droga wojewódzka nr 842) oraz Teratyn –

Krasnystaw (droga wojewódzka nr 846) daje duże możliwości potencjalnym inwestorom oraz wpływa korzystnie na rozwój gospodarczy Miasta.

Miejskimi odcinkami drogi krajowej nr 17 są ulice: Lwowska i Sokołowskiego.

W układzie docelowym droga krajowa nr 17 – po przebudowie – będzie drogą ekspresową S17, z nowym przebiegiem po zachodniej stronie miasta, w kierunku Latyczowa i Dworzysk.

Miejski odcinek (ul. Kłosowskiego) drogi wojewódzkiej o znaczeniu międzyregionalnym nr 842 relacji (droga krajowa nr 19) Rudnik Szlachecki – Wysokie - Krasnystaw wraz z drogą nr 846 Krasnystaw - Teratyn zapewnia połączenie z przejściem granicznym w Zosinie.

Do ważnych połączeń komunikacyjnych należy również droga wojewódzka nr 812 Biała Podlaska – Włodawa – Chełm – Krasnystaw. Jej miejskimi odcinkami są: odcinek ulicy Lwowskiej i ulica Rejowiecka. Droga wojewódzka nr 812 jest ważną arterią komunikacyjną w naszym województwie, gdyż przebiega w strefie nadgranicznej i łączy drogę krajową nr 63, która biegnie do przejścia granicznego w Sławatyczach z drogą wojewódzką nr 816 łączącą ze sobą przejścia graniczne w Terespolu, Sławatyczach, Dorohusku i Zosinie.

Wśród ulic zaliczonych do kategorii dróg powiatowych istotne znaczenie mają: ul. Sikorskiego, ul. Oleszczyńskiego, ul. Okrzei (3123L), ul. Mostowa (3158L), ul. Polewana (3159L), ul. PCK (3160L), ul. Poniatowskiego (3161L), ul. Witosy (3135L), ul. Piłsudskiego, ul. Krakowskie Przedmieście (3121L) i ul. Borowa (3140L).

Miasto Krasnystaw w nieznacznym stopniu jest obsługiwane przez publiczną komunikację autobusową i busową – prowadzoną przez przewoźników prywatnych. Realizowane są połączenia m. in. z Lublinem, Warszawą, Chełmem, Zamościem, Włodawą oraz powiatami i gminami sąsiednimi.

W mieście znajduje się dworzec kolejowy. Połączenia kolejowe ze stacji PKP w Krasnymstawie realizowane są m.in.: do Lublina, Chełma, Zamościa, Rejowca i Warszawy.

Miasto Krasnystaw położone jest w dorzeczu dwóch rzek: rzeki Żółkiewka oraz rzeki Wieprz. W związku z powyższym teren miasta zagrożony jest miejscowymi podtopieniami występującymi w czasie wiosennych roztopów oraz możliwymi powodzią w okresie wiosennym.

W okresie letnim oraz wczesnojesiennym występuje niedobór wody. W najbliższych okolicach miasta Krasnystaw brakuje odpowiedniej jakości zbiorników retencyjnych i rekreacyjnych.

Na terenie Krasnegostawu znajduje się zbiornik Lubańka oddany do użytku w 2015 roku. W tej chwili pełni rolę retencyjną. Możliwe jest rozszerzenie jego funkcji do funkcji rekreacyjnej.

4. Wnioski z sondażu społecznego wśród mieszkańców

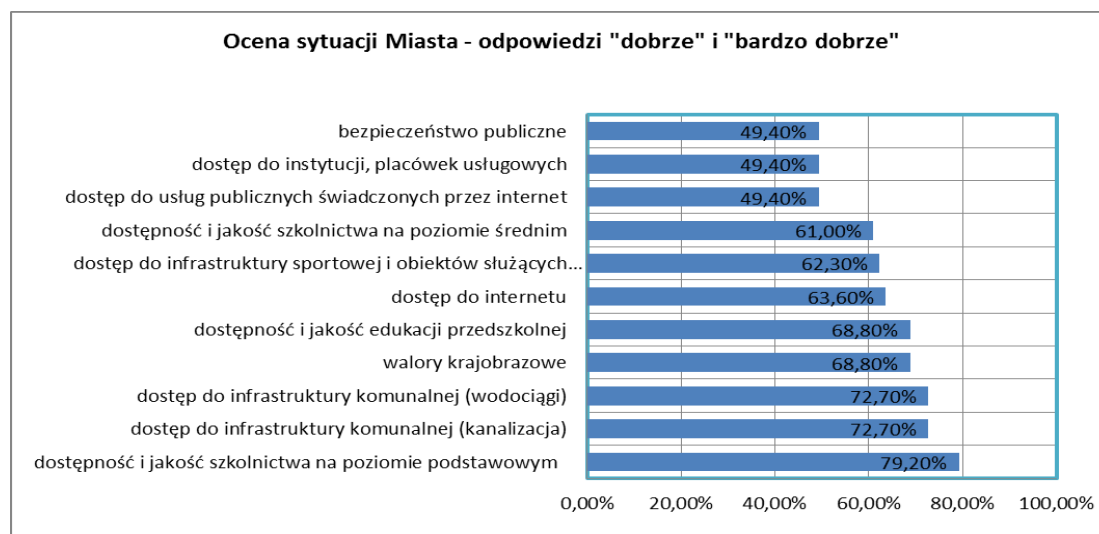
4.1. Ocena sytuacji Miasta

W dniach 29 stycznia – 15 lutego 2020 roku, przeprowadzone zostały badania ankietowe „Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030”.

Urząd Miasta rozprowadził 100 ankiet nt. stanu istniejącego oraz perspektyw rozwoju Miasta. Wyniki ankietyzacji będą wykorzystane w procesie formułowania celów rozwoju i wyboru obszarów priorytetowych. Wykonawcy ww. opracowania zależało, aby mieszkańcy skorzystali z szansy i okazji wypowiedzenia się w tak ważnych zagadnieniach, jakimi są kierunki rozwoju i przedsięwzięcia realizowane na terenie Miasta, służące całemu społeczeństwu.

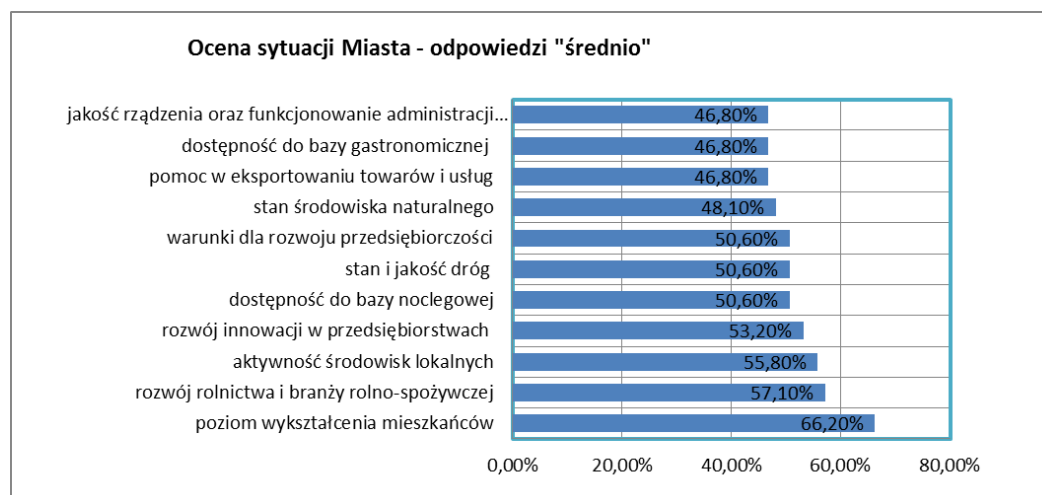
Założeniem prac nad opracowaniem Strategii Rozwoju Miasta było, stworzenie dokumentu, w którym każdy mieszkaniec może mieć swój udział i w którym odnajduje swoje potrzeby, a założone cele systematycznie i skutecznie są realizowane w perspektywie najbliższych lat. Wypełnioną ankietę mieszkańcy mogli składać w Urzędzie Miasta Krasnystaw oraz podczas konsultacji w dniach 6 i 7 lutego 2020 r. Oddano 77 ankiet.

Wykres 12 Ocena warunków życia/działalności w Mieście oraz możliwości jego rozwoju – ocena wysoka

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 13 Ocena warunków życia/działalności w Mieście oraz możliwości jego rozwoju – ocena średnia

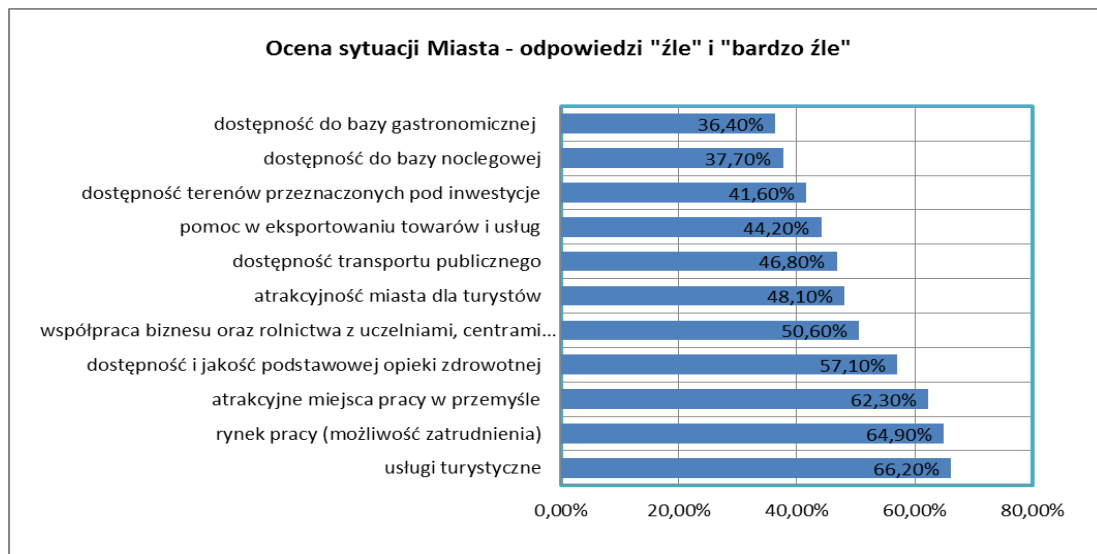

Źródło: Opracowanie własne.

Można zatem stwierdzić, że do największych atutów Miasta Krasnystaw należy dostępność do usług i infrastruktury publicznej (dostępność i jakość szkolnictwa na poziomie podstawowym), dostęp do infrastruktury komunalnej (kanalizacja), dostęp do infrastruktury komunalnej (wodociągi) oraz walory krajobrazowe. Szczególną uwagę zwraca również wyróżnienie przez Ankietowanych cech: poziom wykształcenia mieszkańców, rozwój rolnictwa i branży rolno-spożywczej, aktywność środowisk lokalnych oraz rozwój innowacji w przedsiębiorstwach.

Należy skupić uwagę na tym, aby przez kolejne lata te właśnie obszary stanowiły nie tylko mocną stronę rozwoju, ale poprzez nowe działania były siłą napędową do przekuwania innych, pomniejszych szans rozwojowych w realne inwestycje i rozwiązania.

Wykres 14 Ocena warunków życia/działalności w Mieście oraz możliwości jego rozwoju – ocena niska

Źródło: Opracowanie własne.

Należy zauważyć, że do największych problemów/stąbnych uwarunkowań rozwoju Miasta Krasnystaw należą przede wszystkim: niski poziom przedsiębiorczości i atrakcyjności inwestycyjnej oraz brak miejsc pracy, dostępność i jakość usług/bazy turystycznej.

Analiza danych wskazuje, że do największych mankamentów, które niepokoją mieszkańców należy standard oraz dostępność do opieki zdrowotnej NFZ.

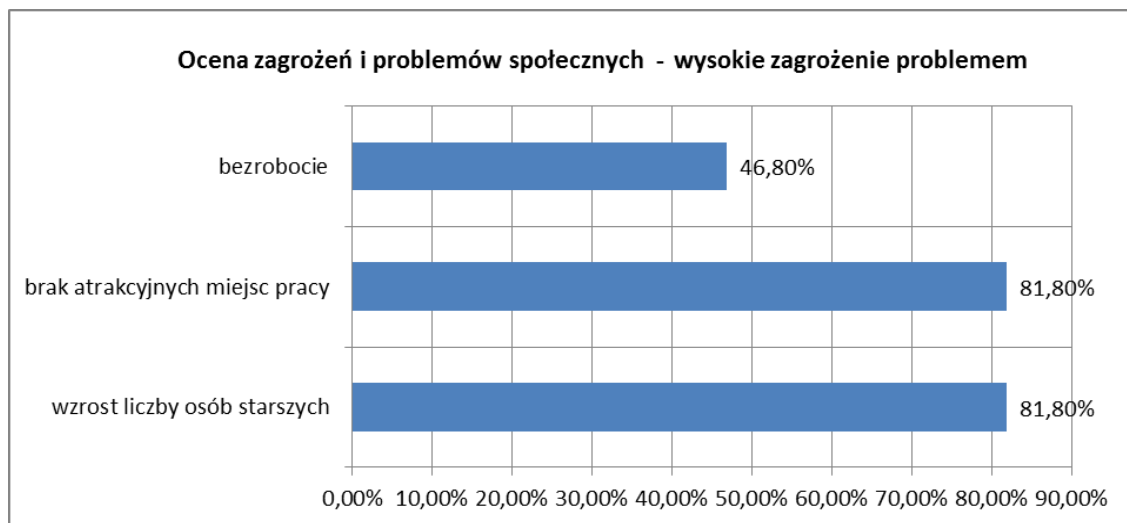
Do najbardziej niepokojących uwarunkowań należy brak spójnych działań w obszarze stymulowania przedsiębiorczości, w tym na rzecz tworzenia atrakcyjnych miejsc pracy, co może negatywnie wpływać na tempo rozwoju miasta i jakość życia mieszkańców.

Obserwacja rozwoju naszego kraju i Europy, a w szczególności stały wzrost zamożności społeczeństwa oraz rosnące zainteresowanie zdrowym i aktywnym trybem życia, pozwala sformułować wniosek, że Miasto Krasnystaw, w związku z powyższymi uwarunkowaniami, powinno skupić się na wykorzystaniu walorów infrastrukturalnych w kierunku stymulowania rozwoju przedsiębiorczości oraz napływu inwestorów, jako miasto ekologiczne, przyjazne przedsiębiorcom oraz troszczące się o ofertę dla osób starszych.

4.2. Ocena zagrożeń i problemów społecznych

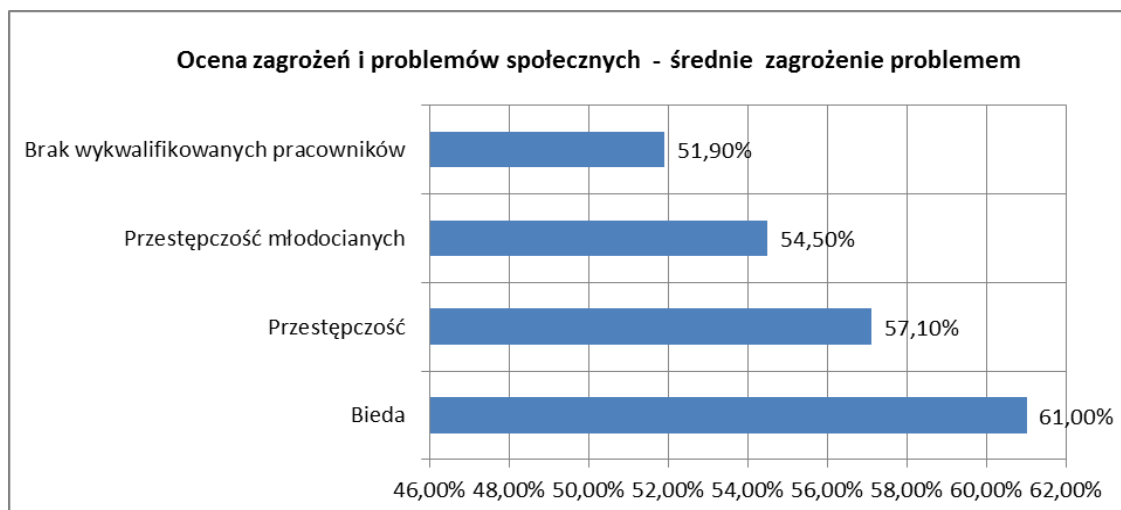
Ankietowani oceniali zagrożenia i problemy społeczne, które występują na terenie Miasta Krasnystaw: przestępczość, w tym: przestępczość młodocianych, bezrobocie, bieda, przemoc w rodzinie, alkoholizm, narkomania, wzrost liczby osób starszych, wzrost liczby osób niepełnosprawnych i chorych, brak wykwalifikowanych pracowników brak atrakcyjnych miejsc pracy. Mogli również dopisać własne spostrzeżenia, tzn. wskazać, który problem społeczny jest najbardziej istotny z punktu widzenia rozwoju miasta.

Wykres 15 Ocena zagrożeń i problemów społecznych – ocena „wysokie zagrożenie problemem”

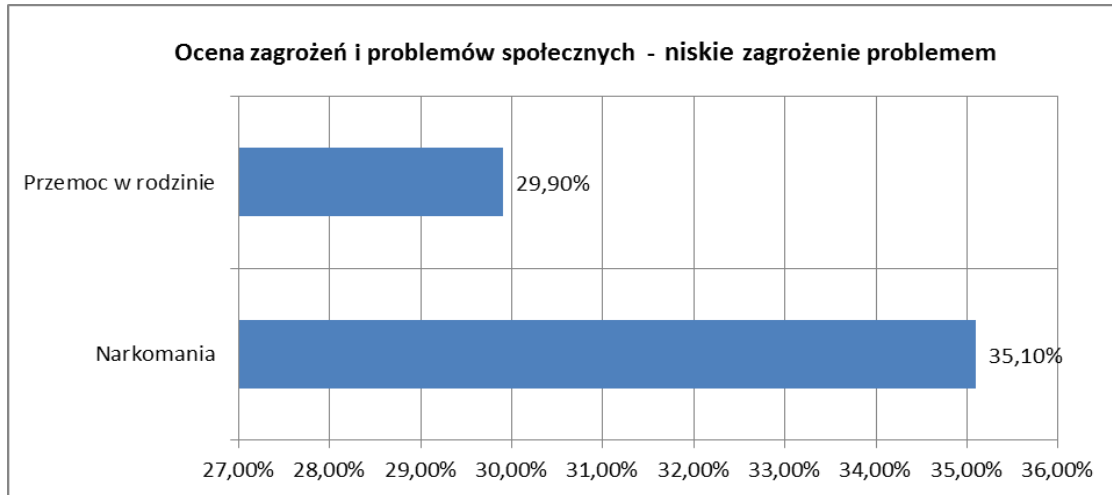
Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 16 Ocena zagrożeń i problemów społecznych – ocena „średnie zagrożenie problemem”

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 17 Ocena zagrożeń i problemów społecznych – ocena „niskie zagrożenie problemem”

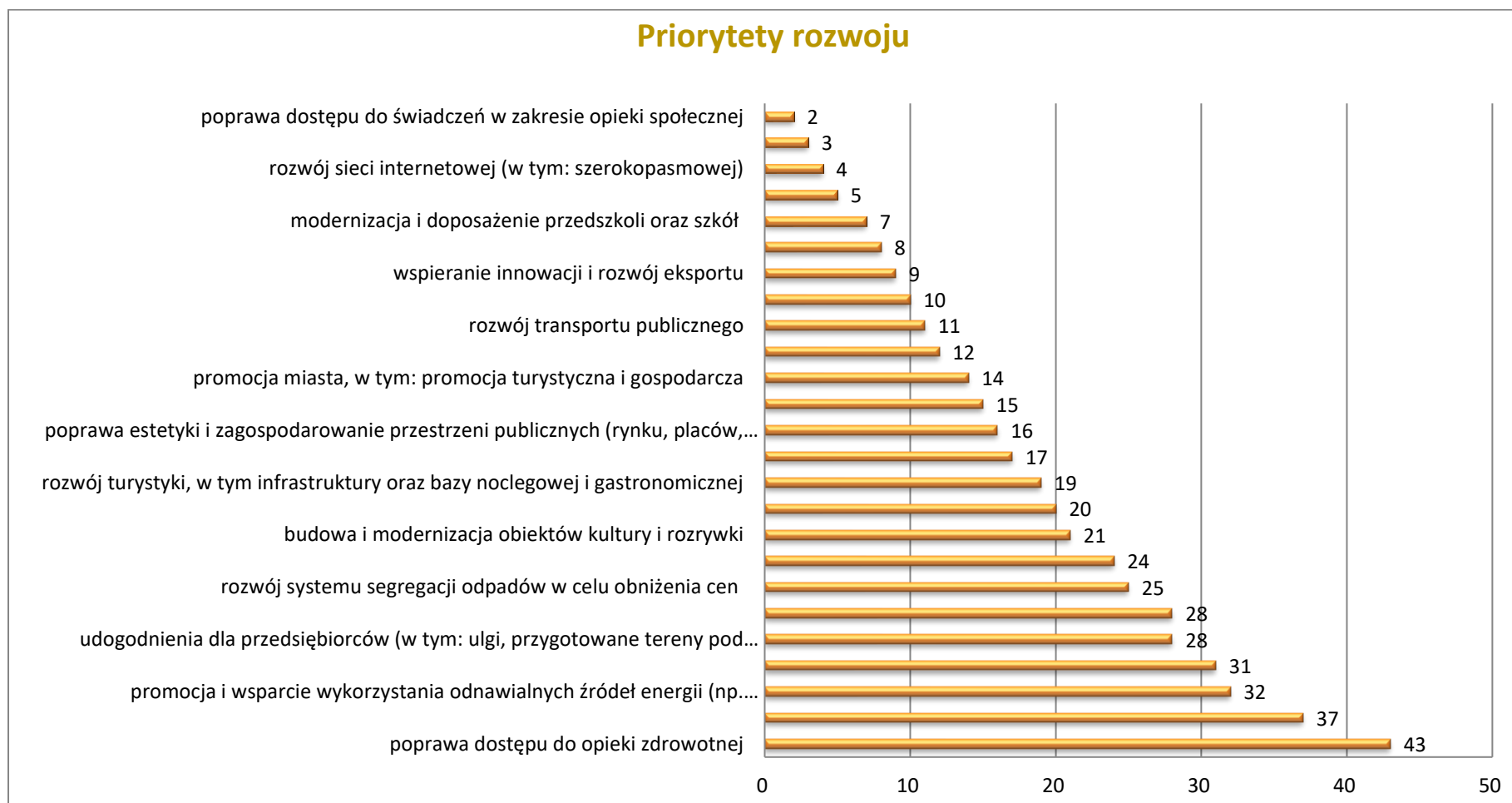
Źródło: Opracowanie własne.

Trzeba zauważyć, że do największych zagrożeń/problémów społecznych, na które należy zwrócić uwagę w tworzeniu perspektywy rozwoju Miasta Krasnystaw, są przede wszystkim:

- wzrost liczby osób starszych,
- brak atrakcyjnych miejsc pracy,
- bezrobocie.

Należy skupić uwagę na tym, aby rozwiązać te problemy społeczne. Do najbardziej niepokojących problemów należy wzrost odsetka osób starszych, co może świadczyć o emigracji młodych wykształconych osób w celach zarobkowych. W Polsce przez długie lata dominował dość klasyczny kierunek migracji z terenów wiejskich do dużych miast. Pozwala to sformułować wniosek, że Miasto Krasnystaw, w związku z powyższymi problemami społecznymi, powinno skupić się na tworzeniu atrakcyjnych warunków do życia oraz atrakcyjnych miejsc pracy celem odwrócenia klasycznego trendu migracyjnego.

4.3. Pożądane priorytety rozwojowe

Do grupy priorytetów, które najczęściej wskazywali uczestnicy badania należą:

1. Poprawa dostępu do opieki zdrowotnej (specjalistycznej).
2. Budowa nowych mieszkań (rozwój mieszkalnictwa).
3. Promocja i wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (np. fotowoltaiki).
4. Sprowadzenie do Miasta dużego inwestora w branży rolno-spożywczej, przetwórczej.
5. Udogodnienia dla przedsiębiorców (w tym: ulgi, przygotowane tereny pod inwestycje).
6. Budowa nowych i modernizacja istniejących dróg oraz ciągów pieszo-rowerowych.

Biorąc pod uwagę wskazania Ankietowanych, należy stwierdzić, że w planowaniu strategicznym rozwoju Miasta Krasnystaw w latach 2023-2030 powinno się zwrócić szczególną uwagę na poprawę warunków życia mieszkańców poprzez wzrost dostępu do opieki zdrowotnej, dbałość o środowisko poprzez wspieranie wykorzystania OZE, wspieranie rozwoju mieszkalnictwa oraz stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. Ważne jest wykorzystanie bogatych zasobów środowiska naturalnego i potencjału sprzyjającego rozwojowi bazy przemysłu rolno-spożywczego oraz usług związanych z obsługą przemysłu rolno-spożywczego. Ważnym uzupełnieniem powinno być również wparcie działań związanych z transferem wiedzy oraz innowacji w zakresie rolnictwa.

Analizując pozostałe priorytety nasuwa się spostrzeżenie, że wielu spośród Ankietowanych zwraca uwagę na potencjał turystyczny miasta, jako kierunku rozwoju rynku pracy oraz poszukiwania inwestorów.

Ankietowani wymienili również najważniejsze inwestycje/przedsięwzięcia, które powinny być priorytetowo realizowane na terenie Miasta.

Tabela 1 Najważniejsze inwestycje / przedsięwzięcia, które powinny być priorytetowo realizowane na terenie Miasta wg Ankietowanych

Lp.	NAZWA ZADANIA	ZAKRES ZADANIA
1.	Infrastruktura drogowa i około drogowa (chodniki)	Remont, przebudowa, modernizacja i budowa nowych dróg, oświetlenie ulic i przejść dla pieszych.
2.	Zaplecze rekreacyjne	Zagospodarowanie i rewitalizacja terenów rekreacyjnych dla mieszkańców oraz turystów.
3.	Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw	Stworzenie warunków i atrakcyjnej oferty wsparcia dla inwestorów (strefa aktywności gospodarczej, pozyskiwanie źródeł finansowania UE).
4.	Budowa ścieżek rowerowych	Budowa ścieżek rowerowych, jako alternatywnego i bezpiecznego sposobu lokomocji lokalnej.
5.	Amfiteatr	Zagospodarowanie terenu przy ul. Zaulek Nadrzeczny oraz rewitalizacja Amfiteatru i jego otoczenia

Zdecydowana większość Ankietowanych wskazała na konieczność przeprowadzenia inwestycji w obszarze: infrastruktury drogowej i około drogowej – ścieżki rowerowe i chodniki oraz przestrzeń i infrastrukturę sportowo-rekreacyjną.

Ankietowani wskazali obiekty (m.in. budynki) /obszary, na terenie Miasta, które ich zdaniem w pierwszej kolejności wymagają rewitalizacji (odnowienia, modernizacji, nadania nowych funkcji) lub zaprojektowania i wybudowania.

Tabela 2 Obiekty (m.in. budynki,) / obszary, na terenie Miasta, które w pierwszej kolejności wymagają rewitalizacji wg Ankietowanych

Lp.	NAZWA OBIEKTU LUB OBSZARU / TERENU	LOKALIZACJA
1.	Amfiteatr	Zaułek Nadrzeczny
2.	Stary Ratusz	Plac 3 Maja
3.	Dworzec PKP	ul. Lwowska

Najwięcej ankietowanych wskazało, że rewitalizacji wymaga Amfiteatr, Ratusz oraz Dworzec PKP.

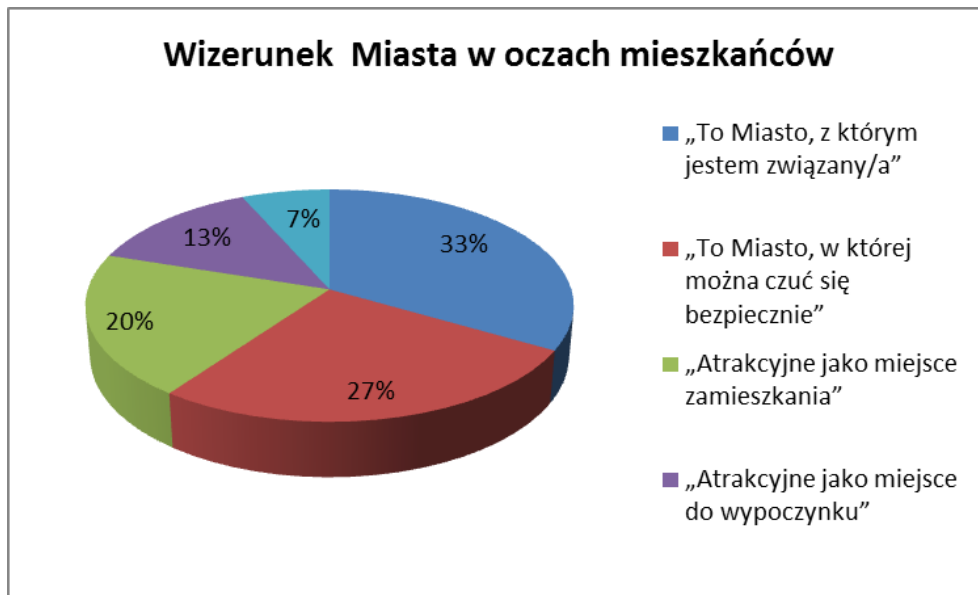
Amfiteatr stanowi atrakcyjne miejsce do spędzania wolnego czasu, a Ratusz i Dworzec to obiekty użyteczności publicznej. Dlatego projektując Strategię Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023- 2027 z perspektywą do roku 2030, należy zwrócić uwagę na te działania.

Tabela 3 Kluczowe elementy, z których Miasto Krasnystaw może być dumne, a które są jego słabymi stronami.

ATUTY z tego Miasto może być dumne	SŁABE STRONY nad tym trzeba popracować, zmienić
• Walory przyrodnicze,	• Rynek mieszkaniowy – słaba dostępność mieszkań,
• Wydarzenie „Chmielaki Krasnostawskie”,	• Brak atrakcyjnych miejsc pracy,
• Lokalizacja/położenie Krasnegostawu,	• Stan infrastruktury drogowej,
• Rozpoznawalność produktów OSM Krasnystaw,	• Brak wsparcia dla rozwoju przedsiębiorczości/nowych inwestycji,
• Odnowiony Rynek Miejski,	• Komunikacja publiczna – brak miejskiej, słabe połączenia z innymi miastami,
• Dostępność i jakość szkolnictwa przedszkolnego i szkolnego,	• Brak zaplecza turystycznego,
• Infrastruktura sportowa (obiekty przy szkołach i MOSIR),	• Jakość i dostępność specjalistycznej opieki medycznej,
• Odnowiony Dworek Starościński – Centrum Integracji Społecznej,	• Brak miejsc postojowych w mieście,
• Ogród biblijny im. Jana Pawła II i Kościół św. Franciszka Ksawerego.	• Zaplecze rekreacyjne (brak kąpieliska/zalewu, ścieżki spacerowe/rowerowe, park rozrywki/edukacji/rekreacji).

Kolejna analiza dotyczyła oceny atrakcyjności Miasta i satysfakcji, jaką kształtują poszczególne uwarunkowania społeczno-gospodarcze.

Wykres 18 Wizerunek Miasta w oczach mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne.

Należy stwierdzić, że mieszkańcy są silnie związani z Miastem Krasnystaw i wysoko oceniają poczucie bezpieczeństwa. Ponadto miasto jest zlokalizowane w atrakcyjnym miejscu. Jednak w latach 2023-2030 należy popracować nad: stworzeniem warunków do rozwoju miejsc pracy oraz zwiększeniem atrakcyjności miasta, jako miejsca do życia i wypoczynku.

Ostatnia analiza dotyczyła docelowego wizerunku, z jakim mieszkańcy chcieliby, aby utożsamiano Miasto Krasnystaw w roku 2030.

- 63 Ankieterów wskazało odpowiedź: z Miastem przedsiębiorczym, atrakcyjnym dla przemysłu, inwestorów i tworzącym nowe miejsca pracy;
- 44 Ankieterów wskazało odpowiedź: z Miastem ekologicznym dbającym o środowisko naturalne i estetykę otoczenia;
- 18 Ankieterów wskazało odpowiedź: z Miastem atrakcyjnym dla turystów;
- 18 Ankieterów wskazało odpowiedź: z Miastem zapewniającym dostęp do wysokiej jakości usług społecznych;
- 3 Ankieterów wskazało odpowiedź: „z czymś innym”: tanimi mieszkaniami i godnymi warunkami życia, miastem nowoczesnym, otwartym na młodzież z dużym bezpieczeństwem.

Wykres 19 Wizerunek, z jakim mieszkańcy chcieliby, aby utożsamiano Miasto w roku 2030

Źródło: Opracowanie własne.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem partycypacji społecznej

Podsumowanie diagnozy sytuacji miasta stanowi analiza SWOT, która jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie.

Analizy dokonano w oparciu o:

- 1) wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej;
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Miasta oraz ze źródeł zewnętrznych;
- 3) wyniki badań ankietowych.

Analizę SWOT dla Miasta Krasnystaw przedstawia poniższe zestawienie.

Mocne strony
Doświadczenie wdrażania dotychczasowej Strategii
Efektywna współpraca partnerska z gminami ościennymi
Dobra lokalizacja miasta (trasa S17) i połączenia kolejowe
Funkcjonowanie dużych firm tworzących rynek pracy (OSM Krasnystaw, Cersanit)
Funkcjonowanie Krasnostawskiego Forum Gospodarczego
Rozbudowana infrastruktura wodno-kanalizacyjna w mieście
Dobry dostęp do podstawowych usług
Wysoka jakość i dostępność do terenów publicznych
Wysoki poziom edukacji w szkołach podstawowych i średnich
Wysoki poziom bezpieczeństwa (system zarządzania kryzysowego w mieście)
Rozbudowana oferta sportowa (baza sportowa Stadion Miejski wraz z przyległym Centrum Sportowo-Rekreacyjnym, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, basen)
Efektywne działanie i duża liczba organizacji pozarządowych
Stały wzrost liczby mieszkań
Bogate zasoby dziedzictwa kulturowego (produkty regionalne, tradycje kulinarne) oraz Muzeum (drugie w regionie pod względem ilości eksponatów)
Bogate walory przyrodnicze (krajobrazy, rzeki, rozlewiska, ukształtowanie terenu) przyjazne dla mieszkańców i turystów oraz inwestorów
Odpowiedni klimat do OZE
Słabe strony
Niewystarczająca oferta rynku pracy (brak atrakcyjnych miejsc pracy)
Postępujące starzenie się społeczeństwa (demografia) i wyludnianie się miasta
Słaba oferta opieki zdrowia NFZ (słaba opieka medyczna specjalistyczna)
Oferta kulturalna i rozrywkowa niedostosowana do potrzeb części mieszkańców (zwłaszcza osób młodych)
Niskie kwalifikacje mieszkańców (niedopasowane do rynku pracy, brak absolwentów kierunków technicznych)
Niedostateczne wykorzystanie atrakcji turystycznych, które podnosiłyby atrakcyjność miasta
Wysokie bezrobocie w grupie młodych i osób z niskimi kwalifikacjami
Niski poziom zaangażowania społecznego, w szczególności osób młodych
Brak całodobowej opieki nad osobami starszymi
Brak inwestycji i inwestorów w przemyśle (przetwórstwie rolno-spożywczym)
Brak technologii i innowacji (nowoczesnych produktów wytwarzanych w mieście)
Ograniczona oferta terenów inwestycyjnych
Relatywnie wysokie ceny mieszkań
Słaba promocja miasta
Niewystarczająca komunikacja publiczna
Niezadawalający stan infrastruktury drogowej i chodników
Brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych

Niewystarczający stan infrastruktury publicznej w mieście
Niska jakość powietrza w sezonie grzewczym w niektórych częściach miasta
Szanse
Dalsze rozwijanie współpracy z sąsiednimi gminami
Nowa perspektywa programowania funduszy UE 2021-2027
Rozwój rynku pracy - wzrost popularności pracy zdalnej
Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta i regionu (budowa S17)
Modernizacja i budowa dróg lokalnych, infrastruktury komunikacyjnej
Rozwój e-gospodarki i e-usług (zmiana zarządzania w administracji – więcej e-usług)
Nowe osiedla mieszkaniowe - rządowe programy wsparcia
Wykorzystanie historii, dziedzictwa do nowych funkcji turystycznych miasta (nowe atrakcje turystyczne)
Prywatni inwestorzy, którzy zainteresują się rozwojem bazy turystycznej i atrakcji turystycznych
Skuteczna ochrona powietrza - Uchwała antysmogowa Sejmiku Województwa Lubelskiego
Dalsza promocja miasta w kraju i za granicą
Zagrożenia
Postępujące starzenie się społeczeństwa (demografia)
Brak inwestorów
Marginalizacja miasta (komunikacyjna, inwestycyjna) w kategoriach rozwoju społecznego
Depopulacja miasta
Coraz wyższe podatki i opłaty (PIT, CIT) dla przedsiębiorców
Pogorszenie się sytuacji gospodarczej w wyniku pandemii COVID-19
Zagrożenie bezpieczeństwa i brak stabilności polityczno-gospodarczej związany z wojną na Ukrainie
Małe zaangażowanie się w życie publiczne mieszkańców
Zwiększające się bezrobocie spowodowane niewystarczającą ofertą miejsc pracy
Pogłębiający się brak wykwalifikowanych pracowników
Brak zaangażowania się w procesy zmian przez przedsiębiorców
Brak środków finansowych na inwestycje
Ryzyko środowiskowe (powodzie i susze) związane ze zmianami klimatu

Rozdział II Strategiczne Kierunki Rozwoju Miasta Krasnystaw

1. Wizja rozwoju Miasta Krasnystaw

Zgromadzone dane statystyczne oraz informacje uzyskane od mieszkańców i partnerów społecznych posłużyły do opracowania diagnozy stanu obecnego. Wnioski z dokonanej analizy były podstawą do identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwojowych, jako czynników zewnętrznych. Tak sformułowane elementy analizy SWOT posłużyły jako jeden z etapów formułowania wizji obszaru, która ma zostać osiągnięta w wyniku realizacji działań strategicznych zaplanowanych w niniejszym dokumencie.

Realizacja celów założonych w niniejszym dokumencie przyczyni się do rozwiązania kluczowych problemów w oparciu o mocne strony (wewnętrzny potencjał miasta) oraz z uwzględnieniem szans pojawiających się w otoczeniu zewnętrznym.

Ponadto, określając wizję Miasta Krasnystaw należy wziąć pod uwagę zagrożenia związane z obecną sytuacją geopolityczną na świecie.

Miasto Krasnystaw:

*to bezpieczne, pełne walorów przyrodniczych miejsce,
posiadające kapitał ekologiczny, dobrą lokalizację, rozpoznawalne produkty
oraz korzystne warunki do rozwoju przedsiębiorczości*

*to miasto konkurencyjne i zdolne do kreowania rozwoju w obszarze rynku pracy,
zwłaszcza dla ludzi młodych*

*to dobre miejsce do życia, z dostępem do wysokiej jakości usług
z zakresu ochrony zdrowia, edukacji, transportu, kultury
i administracji publicznej*

*to miasto sprawnie zarządzane – w sposób skuteczny, efektywny i partnerski,
poprzez coraz bardziej zintegrowane działania
obejmujące całe miejskie obszary funkcjonalne
oraz aktywną współpracę z mieszkańcami.*

2. Cele strategiczne i cele operacyjne Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030

2.1. Cele strategiczne i operacyjne

Aby doprowadzić do spełnienia się wizji Krasnystawu opracowane zostały trzy cele strategiczne skupione na wymiarze środowiskowo - przestrzennym, gospodarczym oraz społecznym.

Cele strategiczne Miasta Krasnystaw odwzorowują obszary rozwojowe w sferze przestrzennej gospodarczej, środowiskowej i społecznej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Z kolei zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

Natomiast podstawą wdrażania Strategii, która umożliwi realizację celów, są kierunki działań. Powinny być podejmowane wspólnie przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Wskazanie kierunków działań i pilotażowych projektów realizujących dane kierunki działań jest zatem bardzo istotnym elementem wspólnego dokumentu o charakterze strategicznym.

Cel operacyjny 1.1. Zintegrowane i zrównoważone planowanie przestrzenne

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki rezultatu	Oczekiwana zmiana	Zgodność z celami SRWL 2030
1.1.1. Odbudowywanie funkcji społeczno-gospodarczych Miasta przez kompleksową rewitalizację	Rewitalizacja społeczno-gospodarcza terenów zdegradowanych znajdujących się w granicach Miasta przywrócenie im funkcji społecznych.	Procent zrewitalizowanej powierzchni miasta (%)	wzrost	Cel strategiczny 2 – Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych Cel operacyjny 2.2. Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych)
1.1.2. Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych	Przestrzeń publiczna i obiekty użyteczności publicznej spełniające standardy dostępności.	Liczba miejsc w przestrzeni publicznej dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)	wzrost	
1.1.3. Poprawa estetyki przestrzeni publicznych	Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznych poprzez inicjatywy zwiększające estetykę miejską (place, podwórka, skwery).	Liczba projektów mających na celu poprawę estetyki przestrzeni publicznych (szt.)	wzrost	
1.1.4. Podnoszenie efektywności informacji przestrzennej i planowania przestrzennego	Poprawa jakości planowania przestrzennego, dostosowanie dokumentów planistycznych do aktualnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych.	Procent powierzchni miasta pokrytej planami (%)	wzrost	Cel strategiczny 4 – Wzmacnianie kapitału społecznego Cel operacyjny 4.6. Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania

Cel operacyjny 1.2. Wzmocnienie powiązań funkcjonalnych przez zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki rezultatu	Oczekiwana zmiana	Zgodność z celami SRWL 2030
1.2.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury drogowej	Nastąpi modernizacja nawierzchni istniejących dróg gminnych i ich rozbudowa. Zwiększy się dostępność miejsc parkingowych oraz nastąpi poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez budowę chodników, przejść dla pieszych itp.	Wzrost liczby miejsc parkingowych (%) Długość wybudowanych i przebudowanych dróg (km)	wzrost	Cel strategiczny 2 – Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych Cel operacyjny 2.1. Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej
	Realizacja działań na rzecz zmniejszenia udziału samochodowego transportu indywidualnego w mieście. Wzrośnie długość sieci dróg rowerowych. Wspierane będą działania na rzecz zakupu taboru nisko i zeroemisyjnego dla JST. Powstanie stacji do ładowania samochodów na terenie miasta.	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km) Liczba zakupionych pojazdów nisko- i zeroemisyjnych będących w zasobach miasta (szt.) Liczba stacji ładowania pojazdów elektrycznych (szt.)	wzrost	
1.2.3. Rozwój i poprawa stanu infrastruktury komunalnej	Rozwój i modernizacja urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, poprawa jakości wody dostarczanej mieszkańcom miasta, a także rozwój systemów ciepłowniczych.	Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej (szt.) Liczba przyłączy do sieci wodociągowej (szt.) Długość sieci ciepłowniczej (km)	wzrost	
1.2.4. Zwiększenie efektywności systemu gospodarki odpadami	Poprawi się efektywność systemu gospodarowania odpadami. Masa odpadów trafiających do składowania ulegnie zmniejszeniu. Zwiększy się poziom odzysku i recyklingu odpadów.	Masa odpadów trafiających na wysypisko (Mg)	spadek	

**Cel operacyjny 1.3. Ochrona i wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego miasta
i rozwój usług wolnego czasu**

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki rezultatu	Oczekiwana zmiana	Zgodność z celami SRWL 2030
1.3.1. Rozwój infrastruktury turystyczno – wypoczynkowej i sportowej na terenie miasta	Rewaloryzacja zabytków i przestrzeni atrakcyjnych turystycznie. Rozwój sieci szlaków turystycznych pieszo-rowerowych. Zwiększenie różnorodności i jakości oferty turystycznej dzięki ochronie i promocji dziedzictwa przyrodniczego. Poprawa jakości infrastruktury sportowej na terenie Krasnegostawu. Wzrost znaczenia organizacji kultury fizycznej i klubów sportowych działających na terenie miasta.	Liczba zmodernizowanych obiektów sportowych (szt.) Długość szlaków turystycznych (km) Liczba zrewaloryzowanych zabytków (szt.) Uczestnicy imprez sportowych w mieście (os.) Liczba osób korzystających z obiektów sportowych (os.)	wzrost	Cel strategiczny 3 – Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu Cel operacyjny 3.4. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych i rozwój usług wolnego czasu
	1.3.2. Rozwój rozwiązań zielonej infrastruktury w mieście	Rozwój terenów zielonych w mieście, stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych.	Powierzchnia terenów zielonych w mieście (ha)	wzrost
1.3.3. Rozwój i poszerzanie oferty kulturalnej miasta	Wzrost potencjału kulturalnego instytucji kultury na terenie miasta (działalność domów kultury, bibliotek, muzeów). Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi i twórcami kultury.	Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych (os.) Liczba czytelników w Bibliotece Miejskiej (os.) Liczba odwiedzających instytucje kultury na terenie miasta (os.) Liczba projektów kulturalnych realizowanych we współpracy z partnerami społecznym (szt.)	wzrost	Cel operacyjny 2.2. Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych)

Cel operacyjny 1.4. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców i ochrona środowiska

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki rezultatu	Oczekiwana zmiana	Zgodność z celami SRWL 2030
1.4.1. Efektywność energetyczna i ochrona powietrza	Realizacja działań mających na celu wsparcie mieszkańców w zakresie wymiany źródeł energii na ekologiczne, z wykorzystaniem OZE. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i infrastruktury miejskiej, w tym niskoemisyjnego oświetlenia miejskiego.	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji (szt.) Liczba nowych, zainstalowanych instalacji OZE (szt.) Liczba utworzonych stacji ładowania pojazdów elektrycznych (szt.) Liczba nowoutworzonych punktów świetlnych (szt.)	wzrost	Cel strategiczny 2 – Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych Cel operacyjny 2.1. Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej
1.4.2. Ochrona i kształtowanie zasobów wodnych na terenie Miasta	Działania z zakresu małej retencji oraz ochrony przeciwpowodziowej.	Liczba wybudowanych zbiorników retencyjnych (szt.)	wzrost	Cel strategiczny 2 – Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych Cel operacyjny 2.4. Ochrona walorów środowiska
1.4.3. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców	Edukacja mieszkańców podnosząca świadomość związaną z zagrożeniami ekologicznymi, a także geopolitycznymi. Rozwój systemów monitoringu miejskiego oraz infrastruktury bezpieczeństwa drogowego. Doposażenie jednostek ratowniczo – gaśniczych działających na terenie obszaru w specjalistyczny sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków zagrożeń naturalnych i katastrof.	Liczba odbiorców ekologicznych kampanii edukacyjnych (szt.) Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof (szt.)	wzrost	

Cel operacyjny 2.1. Poprawa konkurencyjności gospodarczej i tworzenie miejsc pracy

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki rezultatu	Oczekiwana zmiana	Zgodność z celami SRWL 2030
2.1.1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw, w tym przetwórstwa rolno-spożywczego	Zwiększenie standardów obsługi inwestorów przez UM Krasnymstaw. Szkolenia dla lokalnych liderów. Tworzenie odpowiednich warunków inwestycyjnych, dla inwestorów, w tym z branży przetwórstwa rolno-spożywczego – dostosowanie przepisów i prawa lokalnego, w tym zintegrowanego planowania przestrzennego. Promocja oferty inwestycyjnej miasta. Organizacja przedsięwzięć dostarczających odpowiednich impulsów do trwałego rozwoju gospodarczego i tworzenia atrakcyjnych miejsc pracy. Rozwój e-gospodarki i e-usług (zmiana zarządzania w administracji – więcej e-usług).	Liczba wspartych przedsiębiorców (szt.) Liczba wdrożonych planów promocji i marketingu Miasta (szt.) Liczba nowo powstałych podmiotów gospodarczych (szt.)	wzrost	Cel strategiczny 1 – Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych Cel operacyjny 1.2. Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne Cel strategiczny 3 – Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu Cel operacyjny 3.2. Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw
	2.1.2. Projektowanie i organizacja terenów inwestycyjnych	Zwiększenie dostępności terenów inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów, rozwój stref aktywności gospodarczej w mieście.	Powierzchnia terenów inwestycyjnych (ha)	
2.1.3. Przeciwdziałanie bezrobociu	Stworzenie systemu stażów i praktyk dla mieszkańców, w szczególności dla osób młodych. Wspieranie współpracy pomiędzy placówkami edukacyjnymi a przedsiębiorcami w celu kształtowania postaw przedsiębiorczych, zwłaszcza wśród młodzieży.	Liczba projektów w zakresie aktywizacji zawodowej (szt.)	wzrost	Cel strategiczny 4 – Wzmacnianie kapitału społecznego Cel operacyjny 4.1. Rozwijanie kapitału ludzkiego

Cel operacyjny 2.2. Budowa marki miasta i promocja lokalnych produktów

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki rezultatu	Oczekiwana zmiana	Zgodność z celami SRWL 2030
2.2.1. Działania na rzecz tworzenia oferty i promowania produktów tradycyjnych i regionalnych	Rozwijanie oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne (np. wydarzenia historyczne, tradycje, obiekty kultury, walory środowiskowe).	Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach organizowanych w oparciu o lokalne zasoby (os.)	wzrost	Cel strategiczny 3 – Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu Cel operacyjny 3.2. Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw
2.2.2. Kreowanie produktów turystycznych wykorzystujących nowe trendy w turystyce	Wspieranie rozwoju usług turystycznych wspomagających innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, takich jak: przewodnictwo, usługi gastronomiczne, usługi hotelarskie, informacja turystyczna oraz promocja Miasta poprzez: mapy turystyczne, pamiątki, sprzęt turystyczny, internet. Udostępnienie centrum miasta do rozwoju społecznego i usług czasu wolnego.	Liczba uczestników zadań publicznych z zakresu kultury realizowanych w mieście (os.) Liczba wspartych obiektów kulturalnych (szt.) Liczba korzystających z miejsc wypoczynku i rekreacji w mieście (os.)	wzrost	Cel strategiczny 2 – Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych Cel operacyjny 2.2. Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych)
2.2.3. Promocja marki gospodarczej Miasta Krasnystaw	Działania na rzecz promowania lokalnego rynku pracy we współpracy z lokalnym biznesem.	Liczba projektów w zakresie lokalnego rynku pracy (szt.)	wzrost	Cel strategiczny 4 – Wzmacnianie kapitału społecznego Cel operacyjny 4.1. Rozwijanie kapitału ludzkiego

Cel operacyjny 2.3. *Rozwój inicjatyw opartych o współpracę nauki, biznesu i samorządów*

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki rezultatu	Oczekiwana zmiana	Zgodność z celami SRWL 2030
<p>2.3.1. Pobudzenie rozwoju gospodarczego i relacji ponadlokalnych</p>	<p>Partnerskie działania Miasta i gmin obszaru funkcjonalnego w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego planowania przestrzennego (ZIT). Partycypacyjne mechanizmy zwiększające udział obywateli w kształtowaniu polityki rozwoju lokalnego, np. dzięki utworzeniu budżetów obywatelskich. Aktywna współpraca z instytucjami otoczenia biznesu w kraju i zagranicą. Rozwój relacji społeczno-gospodarczych z gminami partnerskimi poprzez organizowanie spotkań, wymianę doświadczeń i współpracę gospodarczą.</p>	<p>Liczba projektów ponadlokalnych, Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych z innymi JST (szt.)</p> <p>Liczba projektów zgłoszonych do budżetu obywatelskiego (szt.)</p> <p>Liczba projektów realizowanych wspólnie z innymi samorządami (szt.)</p>	<p>wzrost</p> 	<p>Cel strategiczny 3 – Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu</p> <p>Cel operacyjny 3.1. – Wykorzystanie potencjału badawczo-rozwojowego jednostek naukowych oraz wspieranie transferu wiedzy i technologii</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw</p>

Cel operacyjny 2.4. Efektywne zarządzanie miastem

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki rezultatu	Oczekiwana zmiana	Zgodność z celami SRWL 2030
2.4.1. Podnoszenie efektywności zarządzania Miastem	Wypracowanie i wdrażanie modelu strategicznego zarządzania rozwojem Miasta w oparciu planowanie strategiczne rozwoju, marketing oraz monitoring i ewaluację wdrażanych dokumentów strategicznych. Rozwój praktyki wieloletniego planowania finansowego oraz planowania w układzie zadaniowym, pozwalającym na ocenę ponoszonych wydatków oraz wprowadzenie budżetu obywatelskiego. Optymalizowanie kosztów utrzymania infrastruktury i świadczenia usług.	Liczba projektów zgłoszonych do budżetu obywatelskiego (szt.) Liczba uczestników różnych form partycypacji społecznej, m.in. debat, konsultacji, spotkań organizowanych w mieście (szt.)	wzrost	Cel strategiczny 4 – Wzmacnianie kapitału społecznego Cel operacyjny 4.6. Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania
2.4.2. Rozwój e-administracji oraz dostępu do e-usług	Wykorzystanie technologii informacyjnych w udostępnianiu zasobów kulturowych, przyrodniczych i turystycznych, Działania ukierunkowane na rozwój internetowej administracji i usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną (składanie wniosków drogą elektroniczną, elektroniczny punkt informacji).	Liczba wdrożonych e-usług (szt.) Liczba osób usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną (os.)	wzrost	
2.4.3. Podnoszenie efektywności działań administracji publicznej	Podnoszenie kwalifikacji pracowników administracji samorządowej, usprawnienie obsługi klientów w UM.	Liczba wdrożonych szkoleń w zakresie efektywności działań administracji publicznej (szt.)	wzrost	

Cel operacyjny 3.1. Promocja i rozwój usług prozdrowotnych oraz gospodarki senioralnej

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki rezultatu	Oczekiwana zmiana	Zgodność z celami SRWL 2030
3.1.1. Rozwój usług opieki nad osobami starszymi (domy opieki, ośrodki rehabilitacyjne) na terenie Miasta	Wsparcie w tworzeniu zakładów opiekuńczo leczniczych i pielęgnacyjnych przeznaczonych dla osób starszych, niesamodzielnych oraz niepełnosprawnych. Wdrożenie standardów dostępności zapewniających osobom starszym i z niepełnosprawnościami możliwość korzystania z usług publicznych.	Liczba osób korzystająca z infrastruktury w zakresie opieki senioralnej lub infrastruktury rehabilitacyjnej (os.) Liczba miejsc w obiektach świadczących usługi wsparcia dla seniorów (szt.) Liczba budynków dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych (szt.)	wzrost	Cel strategiczny 3 – Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu Cel operacyjny 3.3. Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej
3.1.2. Rozwój usług społecznych z zakresu opieki i aktywizacji osób starszych	Rozwój infrastruktury społecznej dedykowanej osobom starszym. Tworzenie warunków do rozwoju infrastruktury służącej aktywizacji osób starszych oraz mobilnej, dziennej opieki. Współpraca z organizacjami prowadzącymi usługi społeczne i rozwój różnych form opieki. Tworzenie zintegrowanych i zrównoważonych warunków do rozwoju gospodarki senioralnej (srebrnej gospodarki).	Liczba osób korzystająca z infrastruktury społecznej dedykowanej osobom starszym (os.) Liczba wdrożonych programów usługi wsparcia dla seniorów (szt.)	wzrost	

Cel operacyjny 3.2. *Rozwój infrastruktury opiekuńczo-wychowawczej i edukacyjnej*

<i>Kierunki działań</i>	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki rezultatu	Oczekiwana zmiana	Zgodność z celami SRWL 2030
3.2.1. Wysoka jakość infrastruktury edukacyjnej	<p>Rozwój i unowocześnienie bazy dydaktycznej.</p> <p>Współpraca przy organizacji e-learnigu w szkołach na terenie Miasta.</p> <p>Wdrożenie nowatorskich projektów edukacyjnych.</p>	Liczba wspartych placówek edukacyjnych (szt.)	wzrost	<p>Cel strategiczny 4 – Wzmacnianie kapitału społecznego</p> <p>Cel operacyjny 4.1. Rozwianie kapitału ludzkiego</p>
3.2.2. Wsparcie organizacji rozwoju instytucjonalnej i pozarodzinnej opieki nad dziećmi	<p>Rozwój instytucji opieki nad dziećmi do 3 lat (żłobki, kluby malucha, opiekunowie) oraz adaptacja, rozbudowa i modernizacja obiektów infrastruktury przedszkolnej oraz zakup niezbędnego wyposażenia, Rozszerzenie oferty edukacji przedszkolnej o zajęcia wyrównujące deficyty oraz realizacja dodatkowych zajęć.</p> <p>Stwarzanie warunków umożliwiających godzenie obowiązków zawodowych z rodzinnymi.</p>	Liczba osób korzystająca z infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (szt.)	wzrost	

Cel operacyjny 3.3. Promowanie przedsięwzięć na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej na terenie miasta

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki rezultatu	Oczekiwana zmiana	Zgodność z celami SRWL 2030
3.3.1. Wsparcie działań na rzecz uczenia się przez całe życie, służących poprawie umiejętności i zmianom kwalifikacji	Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy i innymi JST oraz przedsiębiorcami w zakresie wdrażania rozwiązań sprzyjającym zmianom kwalifikacji mieszkańców.	Odsetek osób dorosłych uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu (w wieku 25–64 lata)	wzrost	Cel strategiczny 4 – Wzmacnianie kapitału społecznego Cel operacyjny 4.1. Rozwianie kapitału ludzkiego
3.3.2. Promowanie przedsięwzięć na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej, w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych	Współorganizacja przedsięwzięć i programów pomagających w aktywizacji zawodowej osób starszych i niepełnosprawnych na terenie Miasta, np. zakładanie klubów dla seniorów.	Liczba uczestników programów aktywizacji zawodowej osób starszych i niepełnosprawnych (os.)	wzrost	Cel strategiczny 4 – Wzmacnianie kapitału społecznego Cel operacyjny 4.3. Włączenie i integracja społeczna
3.3.3. Kształtowanie i wzmacnianie postaw obywatelskich, prospołecznych (np. wolontariat), innowacyjnych, w tym rozwój innowacji społecznych	Promowanie różnych form pomocy sąsiedzkiej, wolontariatu, dobroczynności i pomocy charytatywnej na terenie Miasta we współpracy z NGO. Stworzenie płaszczyzny współpracy z młodzieżą realizując wspólne działania na rzecz miasta i młodzieży.	Liczba projektów zgłoszonych do budżetu obywatelskiego (szt.) Liczba uczestników spotkań organizowanych w mieście (os.)	wzrost	

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Krasnystaw na lata 2023-2030 musi z jednej strony uwzględnić zalecenia dla obszaru funkcjonalnego, na którym znajduje się Miasto w *Strategii Województwa Lubelskiego*, a równocześnie wpisać się w zrównoważony model rozwoju opisany w *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego* tj. zrównoważony model rozwoju, *Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju* oraz *Krajową Politykę Miejską* oraz *Politykę Obszarów Zagrożonych Trwałą Marginalizacją*. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej to obowiązkowy element strategii, który pełni funkcję porządkującą dokument, jak również kataloguje jego najważniejsze ustalenia rozwojowe w ujęciu przestrzennym.

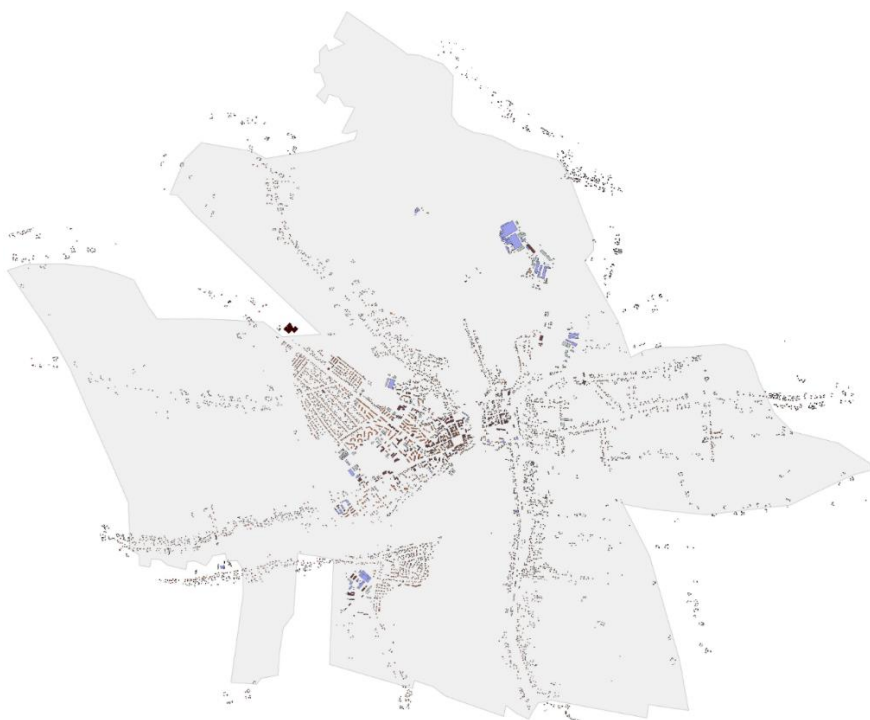
Dodatkowym elementem w procesie kształtowania modelu jest również określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej na terenie obowiązywania strategii.

Model wojewódzki stanowi trwałą podstawę wytyczania kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru współpracy ponadlokalnej, uwzględniając jednocześnie zasadę zrównoważonego rozwoju. Określa on przestrzenne ramy planowanych w strategii wojewódzkiej działań rozwojowych w regionie. Jednocześnie stanowi płaszczyznę koordynacji przedsięwzięć w przenikających się układach funkcjonalnych, tj. układzie naturalnym, transportowym i antropogenicznym. Uwzględniając występujące zasoby i potencjały oraz zagospodarowanie terenu w ramach Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, wskazuje podstawowe elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej dla których określa się elementy rozwojowe oraz określa działania służące utrzymaniu i wzmocnieniu ich funkcji. Istnieje zatem potrzeba wzmocnienia spójności i rozwijania powiązań funkcjonalnych w wymiarze regionalnym w ramach modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa lubelskiego.

Do najważniejszych postanowień modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa lubelskiego należą trzy rekomendacje z nim związane. Pierwsza z nich to wzmocnienie policentrycznego układu sieci osadniczej – poprzez rozwój i koncentrację funkcji społeczno-gospodarczych w: ośrodku metropolitalnym, ośrodkach subregionalnych, ośrodkach ponadlokalnych, ośrodkach lokalnych. Drugą jest wzmocnienie powiązań transportowych poprzez rozwój i poprawę parametrów technicznych i funkcjonalnych szlaków komunikacyjnych, w tym: transeuropejskich sieci transportowych TEN-T, krajowych oraz regionalnych, międzyregionalnych powiązań drogowych i powiązań kolejowych. Ostatnia rekomendacja dotyczy ochrony wartości i powiązań przyrodniczych w węzłach układu naturalnego – ostojach przyrody, korytarzach ekologicznych.

W toku prac nad poniższym modelem uwzględnione zostały również najważniejsze informacje zawarte w aktualnym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krasnystaw.

Mapa 2 Strefy zabudowy w Mieście Krasnystaw

Źródło: opracowanie własne

Mapa 3 Układ komunikacyjny Miasta Krasnystaw

Źródło: opracowanie własne

Wnioski z diagnozy i analiza
SWOT

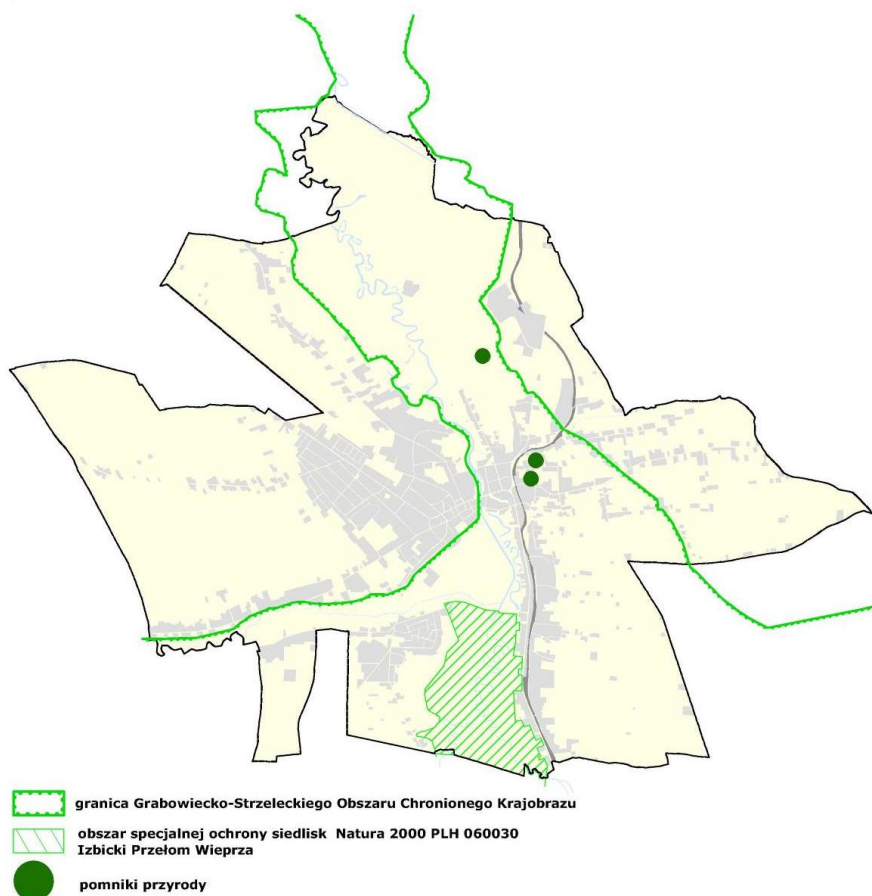
Cele strategiczne i
operacyjne

Model struktury
funkcjonalno-przestrzennej

Wizja

Kierunki działań

Mapa 4 Strefy ochrony przyrody w obrębie Miasta Krasnystaw

Źródło: opracowanie własne na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

3.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Z analiz Miasta Krasnystaw wynika, że większość planów miejscowych normuje ustalenia dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Przeznaczenie to stanowi około 160 ha.

Uchwalenie miejscowych planów wiązało się również z wyznaczeniem terenów pod zabudowę mieszkaniowo - usługową oraz pod sieci komunikacyjne. Przeznaczenia te zawierają zbliżoną powierzchnię około 110 ha. Znaczną część przeznaczeń obowiązujących w planie stanowią również tereny rolnicze oraz tereny usług. Powierzchnia tych terenów wynosi kolejno około 70 ha i około 50 ha.

Zabudowa zagrodowa to około 30 ha ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Niewielka część obszarów objętych planami przeznaczona jest pod zielenią publiczną i lasy. Nieznaczną grupę przeznaczeń stanowi również zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna.dzinna.

Wnioski z diagnozy i analiza
SWOT

Cele strategiczne i
operacyjne

Model struktury
funkcjonalno-przestrzennej

Wizja

Kierunki działań

Pośród form przestrzennych zabudowy, forma miejska, najbardziej złożona i najbardziej odpowiadająca społecznym potrzebom człowieka, w sposób szczególny przekłada się na miasto ze względu na jego skalę i wynikającą z niej kameralność, ograniczoność przestrzenną, powiązanie z otaczającym krajobrazem, dominację historycznego układu.

W latach 2023-2030 należy zachować główne cechy przestrzeni miejskiej tzn. przede wszystkim zwartość zabudowy i hierarchiczność struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazując na ważniejsze i mniej istotne fragmenty – przeznaczone dla wszystkich użytkowników, i bardziej kameralne – wykorzystywane przez ograniczoną ilość osób.

Czytelność układu zapewniają przede wszystkim linie zabudowy wzdłuż ulic i placów, dominanty, charakterystyczne obiekty. Ogólnodostępne miejsca tworzą sieci przestrzeni publicznych, a różnorodność funkcji miejskich odzwierciedla się w bogactwie form domów.

Miasto Krasnystaw na potrzeby usystematyzowania kierunków zagospodarowania terenów zostało podzielone na dwie strefy. Część centralna została wyodrębniona i określona jako centralna jednostka strukturalna. W swoim zasięgu obejmuje centrum miasta wraz z terenami o najwyższym stopniu urbanizacji. Na przedmiotowym terenie zlokalizowane są główne obiekty usług publicznych i usług komercyjnych oraz obiekty będące świadectwem kulturowym miejsca. Obszar ten pełni rolę ośrodka usługowego nie tylko dla mieszkańców miasta, ale również, ze względu na rangę zlokalizowanych na tym obszarze obiektów administracji publicznej, ośrodka powiatowego. Pozostała część miasta pełni rolę peryferyjną w stosunku do centrum i ze względu na mało zróżnicowany charakter została objęta jednolitym systemem zasad kształtowania zabudowy.

3.2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej

Miasto Krasnystaw jest siedzibą Powiatu Krasnostawskiego, pełni więc funkcje obsługi mieszkańców w zakresie usług publicznych na poziomie lokalnym i ponadlokalnym.

Na przedmiotowym obszarze zlokalizowana jest większość lokali mieszkalnych w formach zintensyfikowanych oraz lokali usługowych realizujących potrzeby społeczne na wielu płaszczyznach. W tej jednostce znajdują się główne obiekty usług oświaty, zdrowia, administracji, bezpieczeństwa, kultury, kultu religijnego oraz sportu i rekreacji. Obszar posiada wszelkie predyspozycje do pełnienia roli centrotwórczej dla całego miasta.

Dominujące funkcje na przedmiotowym obszarze to zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i jednorodzinna oraz zabudowa usługowa często w połączeniu z zabudową mieszkaniową. Niewielki procent powierzchni zajmuje przemysł i usługi uciążliwe.

Biorąc pod uwagę istniejące uwarunkowania, po analizie potrzeb dalszy rozwój obszaru miasta musi być kontynuacją funkcji mieszkaniowo-usługowych, z priorytetem podnoszenia poziomu i dostępności świadczonych usług publicznych z uwzględnieniem walorów kulturowych części staromiejskiej.

Pozostałe obszary miasta położone poza wskazanym centrum to w przeważającej części tereny słabo zurbanizowane. Przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, często przemieszana z zabudową zagrodową.

Główne kierunki przestrzenne w zagospodarowaniu tych terenów wynikają z istniejącego układu komunikacyjnego oraz naturalnych barier stworzonych przez ukształtowanie terenu.

Przewiduje się stopniową ekspansję zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w kierunku wschodnim, uwzględniając charakter przestrzenny i zasięg obecnej jego formy. Podtrzymuje się tendencję do wypierania zabudowy siedliskowej na rzecz ekstensywnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Należy jednak utrzymywać wzorce architektury regionalnej, które powinny być wyznacznikiem form stosowanych w budownictwie indywidualnym. Zespoły zabudowy, należy dopełniać niezbędnymi funkcjami towarzyszącymi, w tym obiektami usługowymi o charakterze nieuciążliwym, usługami publicznymi, w tym w miarę potrzeb obiektami oświaty, zieleni publicznej, terenami sportowo-rekreacyjnymi.

Przy lokalizacji nowych obiektów użyteczności publicznej, w szczególności w zakresie oświaty (głównie na poziomie przedszkolnym, podstawowym i ponadpodstawowym), łączności, zdrowia, należy się kierować ich późniejszą dostępnością dla ludności (czas dojścia, dojazdu), rozmieszczeniem i strukturą wiekową ludności oraz rozwojem terenów mieszkaniowych.

Biorąc pod uwagę ograniczone możliwości rozwojowe terenów przemysłowych w obrębie Borek, zidentyfikowano potrzebę określenia nowych terenów stwarzających możliwość realizacji przedsięwzięć produkcyjnych i usługowych, które ze względu na swoje oddziaływanie nie mogą być realizowane w zespołach mieszkaniowych. Wskazuje się nowe obszary rozwoju funkcji przy ul. Gospodarczej, w obrębie Rońsko Kolonia oraz w obrębie Krakowskie Przedmieście Kolonia.

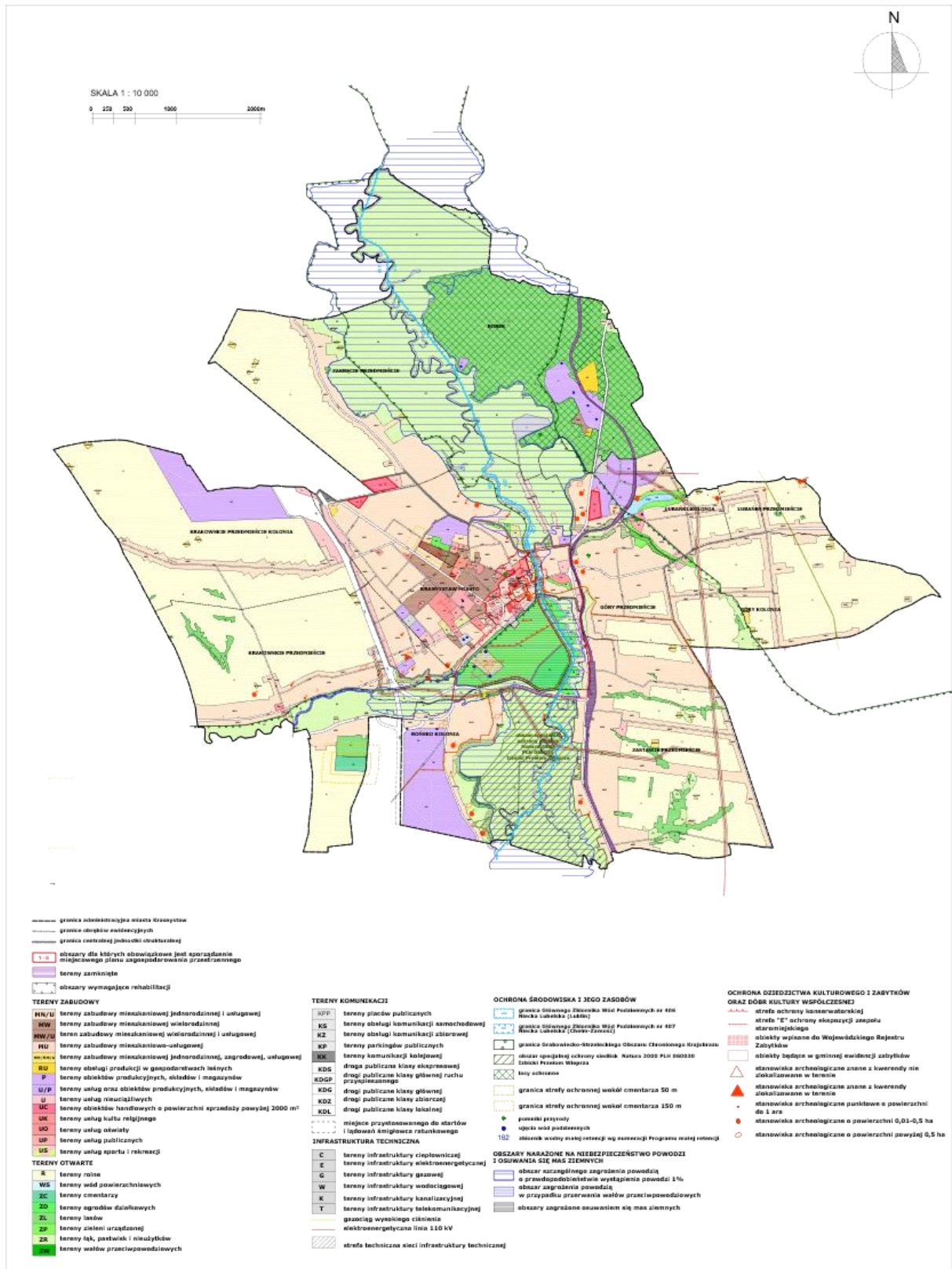
Tereny przy ul. Gospodarczej stanowią dopełnienie i kontynuację funkcji już tam występujących.

Natomiast kierunki rozwojowe pozostałych obszarów wynikają przede wszystkim z planowanej realizacji drogi ekspresowej S17, która może się stać istotnym aktywatorem rozwoju gospodarczego i wiążącym się z tym, zapotrzebowaniem na tereny inwestycyjne.

Pozostawia się znaczny udział terenów otwartych stanowiących otoczenie dla wskazanych obszarów rozwoju zabudowy. W dotychczasowym użytkowaniu pozostawia się tereny o największych walorach przyrodniczych, przede wszystkim w północnej części las Borek oraz łąki związane z doliną rzeki Wieprz, które w powiązaniu z mniejszymi enklawami i korytarzami zieleni nieurządzonej i zadrzewieniami tworzą system przyrodniczy miasta (SPM).

Do ww. systemu należy włączać również tereny rekreacyjne wskazane w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, jako tereny zieleni urządzonej, w szczególności tereny wokół projektowanego zbiornika małej retencji Lubańka oraz sam zbiornik.

Mapa 5 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej wynikające ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

Wnioski z diagnozy i analiza SWOT

Cele strategiczne i operacyjne

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Wizja

Kierunki działań

4. Obszary Strategicznej Interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa wraz z zakresem planowanych działań.

Zgodnie z KSRR 2030 istotą polityki regionalnej jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju poszczególnych części kraju (regionów, obszarów miejskich i wiejskich) w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

W związku z tym, dla efektywnego rozwoju poszczególnych obszarów województwa lubelskiego określa się priorytety rozwojowe oraz działania komplementarne, wspierane z poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego.

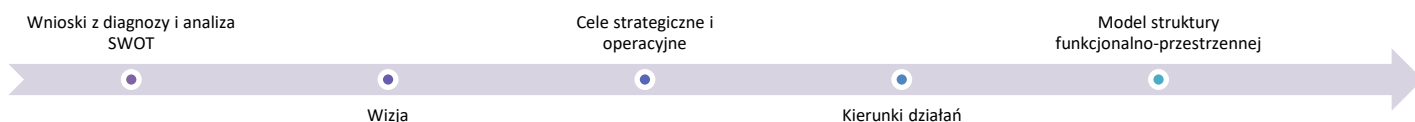
Uwzględniając OSI o znaczeniu krajowym, wymiar terytorialny SRWL odnosi się do dwóch typów obszarów wymagających zapewnienia komplementarności wsparcia z poziomu krajowego i regionalnego, tj.: obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją oraz miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

4.1. Obszary Strategicznej Interwencji o znaczeniu krajowym

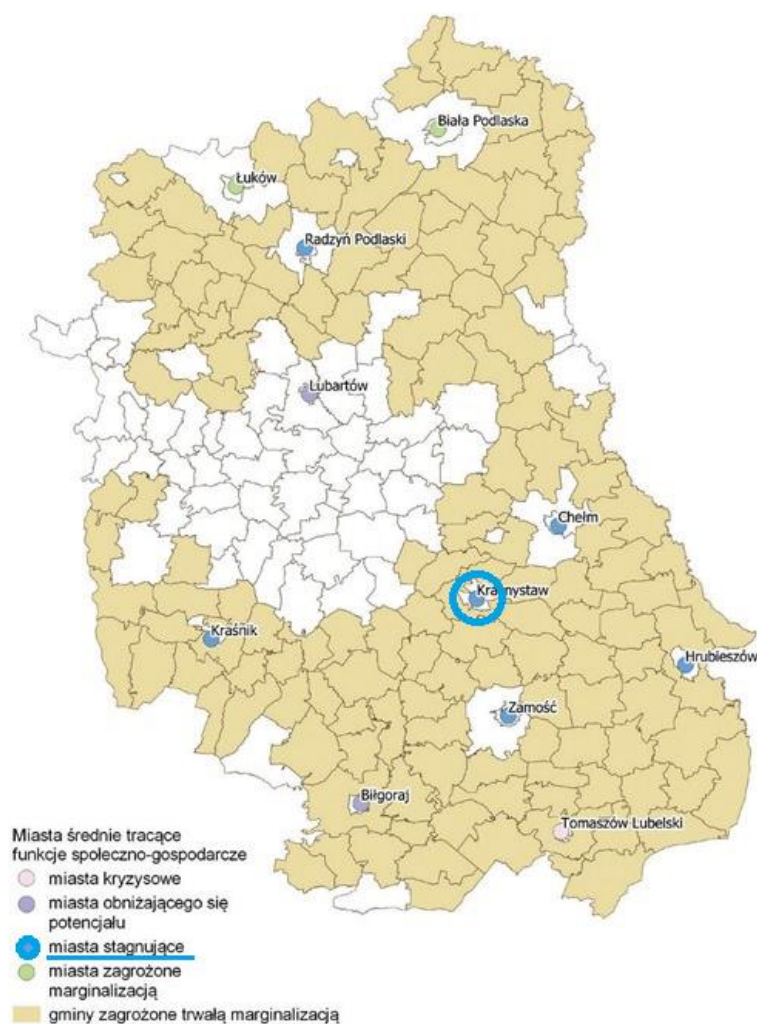
Główne obszary wymagające wsparcia z poziomu krajowego obejmują tereny o niekorzystnych uwarunkowaniach, dla których niezbędne jest wykształcenie zasobów służących eliminowaniu barier rozwojowych i pobudzeniu trwałego wzrostu.

Na terenie województwa lubelskiego należą do nich:

- obszary zagrożone trwałą marginalizacją – obejmujące 140 spośród 213 JST w regionie,
- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – 11 spośród 48 ośrodków miejskich w regionie.

Mapa 6 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

Celem krajowej polityki regionalnej w odniesieniu do miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze jest odbudowa bazy gospodarczej tych miast oraz wzmocnienie ich roli, jako centrów aktywności społecznej i gospodarczej. W KSRR 2030 zakłada się, że będzie to możliwe dzięki rozwojowi przedsiębiorczości oraz inwestycjom generującym lokalnie atrakcyjne miejsca pracy. W rezultacie wzrosną lokalne dochody z działalności gospodarczej, wartość i konkurencyjność lokalnych firm oraz rozpoznawalność marek lokalnych produktów.

4.2. Obszary Strategicznej Interwencji o znaczeniu regionalnym

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, przyjęta uchwałą nr XXIV/406/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 marca 2021 roku, wskazuje następujące OSI:

- obszary współpracy w strefach silnego oddziaływania miast, tj. miejskie obszary funkcjonalne;
- strefy funkcjonalne, charakteryzujące się wspólnymi uwarunkowaniami i celami rozwojowymi, na których przewiduje się współpracę w układach ponadlokalnych. Krasnystaw, jako rdzeń MOF, wspólnie z gminami sąsiednimi tworzy obszar strategicznej interwencji należący do grupy OSI MOF ośrodków lokalnych.

Kierunki działań wobec tej grupy OSI wyznacza cel operacyjny 2.2. Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych) Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego.

Dzięki połączeniu zróżnicowanych zasobów (szeroki wachlarz usług społecznych i gospodarczych oraz dostępne tereny inwestycyjne, zasoby środowiskowe, zasoby ludzkie gmin tworzących miejskie obszary funkcjonalne) obszary otaczające miasta w większym stopniu będą korzystały z efektów rozwojowych generowanych w ośrodkach rdzeniowych. Dzięki podjętym działaniom wzmocniona zostanie pozycja miast, stworzone zostaną lepsze warunki do koncentracji ludności w MOF. W związku z tym poprawią się warunki dla działalności przedsiębiorstw, a współpraca ponadlokalna wpłynie korzystnie na jakość oraz efektywność dostarczania usług publicznych.

W ramach niniejszej strategii rozwoju miasta zakładamy kontynuowanie i zacieśnianie współpracy z gminami sąsiednimi oraz innymi podmiotami w ramach MOF służącej wykorzystaniu i wzmocnieniu naszych potencjałów do zdynamizowania rozwoju Krasnegostawu i całego obszaru. Szczególne znaczenie będzie miała wspólna promocja gospodarcza oraz realizacja innych zadań wzmacniających funkcję Krasnegostawu jako rdzenia MOF.

Wnioski z diagnozy i analiza
SWOT

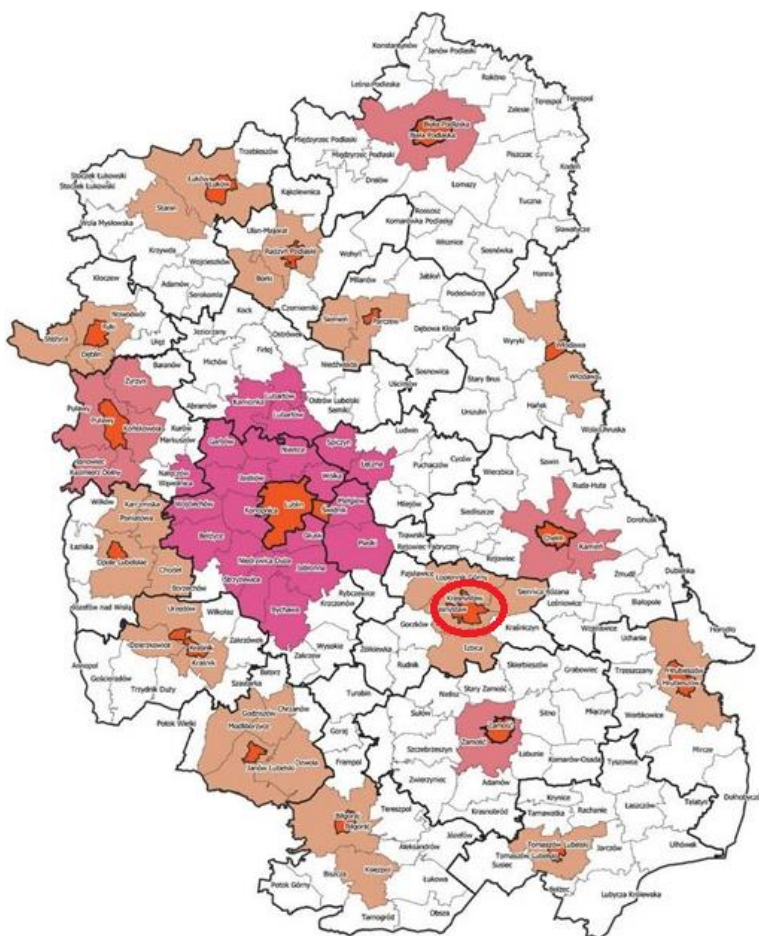
Cele strategiczne i
operacyjne

Model struktury
funkcjonalno-przestrzennej

Wizja

Kierunki działań

Mapa 7 OSI Miejskie Obszary Funkcjonalne

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

Krasnystaw należy również do drugiego typu obszarów strategicznej interwencji – OSI subregionalnych, których łącznie wyznaczono pięć.

Krasnystaw leży na obszarze OSI Żywielskiego, wyznaczonego w oparciu o zasięg terytorialny MOF: Krasnegostawu i Hrubieszowa oraz 16 gmin należących do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Dołhobyczów, Fajstawice, Gorków, Grabowiec, Horodło, Kraśniczyn, Leśniowice, Mircze, Rudnik, Skierbieszów, Trzeszczany, Uchanie, Werbkowice, Wojstawice, Wysokie, Żółkiewka; a także 2 gminy nienależące do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Krzczonów, Rybczewice.

Podstawą delimitacji OSI jest zasięg Obszaru Funkcjonalnego Rozwoju gospodarki żywnościowej, tzw. strategicznego obszaru żywicielskiego, Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego oraz obszar inicjatywy pn. Lubelski Okręg Przemysłu Rolno - Spożywczego.

Mapa 8 Krasnystaw na mapie OSI Żywicielskiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

W obszarze tym występuje koncentracja gospodarstw specjalizujących się w uprawie roślin o wysokich wymaganiach glebowych.

Przedmiotem zainteresowania polityki regionalnej w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego rozwoju gospodarki żywnościowej będą działania zmierzające do:

- wspierania rozwoju gospodarstw specjalistycznych, gotowych na wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie,
- zwiększenia wykorzystania wykształconych specjalizacji w produkcji rolnej, obejmujących, m.in.: zboża, rośliny oleiste, warzywa, rośliny strączkowe, owoce,
- stymulowanie zmian w strukturze wielkościowej gospodarstw rolnych odpowiednich dla charakteru działalności rolniczej,
- wspieranie rozwoju agroturystyki wykorzystującej potencjał przyrodniczy obszarów wiejskich,

- rozwój i profesjonalizacja działalności zrzeszeń rolników sprzyjającej zwiększaniu efektywności poszczególnych działów rolnictwa,
- budowanie potencjału gospodarczego ośrodków koncentracji podstawowych i rozwoju ponadlokalnych funkcji specjalistycznych, opierającego się na wykorzystaniu potencjału zasobów naturalnych (turystyka w oparciu o walory przyrodniczo - krajobrazowe, lokalny przemysł wykorzystujący produkty rolne, lokalne OZE), a także na współpracy kooperacyjnej z większymi ośrodkami dysponującymi znacznie większą bazą produkcyjną lub usługową.

Miasto Krasnystaw, podobnie jak inne obszary województwa lubelskiego, wykazuje relatywnie niską innowacyjność gospodarki, która wymaga:

- dostosowania charakteru usług profesjonalnych i naukowo-technicznych do potrzeb gospodarki regionalnej,
- wspierania nowych inwestycji realizowanych przez polskie i zagraniczne firmy, które wymagają wprowadzenia nowych lub adaptacji istniejących nowoczesnych technologii, procesów, a także inicjujących własną działalność badawczo-rozwojową.

W diagnozie regionu, odnotowuje się znaczącą rolę sektora turystyki w strukturze gospodarczej województwa, o czym świadczy duży udział w tworzeniu regionalnej wartości dodanej brutto oraz duża wydajność pracy w tym sektorze. W związku z tym turystykę należy uznać również na terenie Miasta Krasnystaw jako:

- obszar działalności gospodarczej o dużym (perspektywicznym) potencjale rozwojowym,
- potencjalną płaszczyznę kształtowania konkurencyjności regionalnej.

Na sytuację i procesy demograficzne w województwie lubelskim oraz w Mieście Krasnystaw mają bezpośredni wpływ :

- potencjał rozwojowy regionu (w tym dostępność zasobów pracy),
- ekonomiczne aspekty przestrzeni i infrastruktury,
- zwiększanie atrakcyjności życia w regionie poprzez podnoszenie jakości usług publicznych (optymalna lokalizacja w połączeniu z organizacją dostępności) oraz ułatwianie rozwoju branż tworzących wysokiej jakości miejsc pracy.

5. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Miasta Krasnystaw

Obszar strategicznej interwencji kluczowy dla Miasta, to obszar objęty planem rewitalizacji oraz rozwiązania, które pomogą Miastu w nowym podejściu do rozwoju, np. działania ponadlokalne z innymi samorządami.

Miasto Krasnystaw opracowuje *Gminny Program Rewitalizacji dla Miasta Krasnystaw* w celu zaprojektowania niezbędnej interwencji w latach 2023-2030.

Miejski Program Rewitalizacji Miasta Krasnystaw 2016-2023 zakładał projekty, na które niestety nie udało pozyskać się dofinansowania, dlatego mając na uwadze nową perspektywę 2023-2027, Władze Miasta podejmą odpowiednie działania, aby przygotować nowy program oraz pozyskać środki na zaplanowane działania.

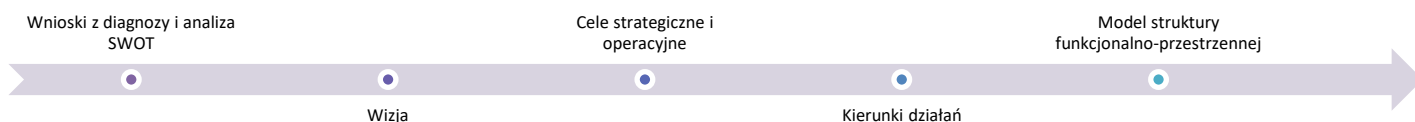
Rozwój miasta wymaga wypracowania mechanizmów współpracy w obszarach funkcjonalnych, wzmocnienia zdolności do tworzenia miejsc pracy oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Aby osiągnąć ten cel, niezbędna jest poprawa zdolności Miasta Krasnystaw do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia, wspieranie zrównoważonego rozwoju (m.in. poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom suburbanizacji, ponowne wykorzystanie uprzednio zagospodarowanych terenów, rewitalizację zdegradowanych obszarów miejskich).

Wymaga to również tworzenia warunków do partnerskiego zarządzania rozwojem we współpracy z innymi samorządami. Rewitalizacja, jako narzędzie poprawy warunków życia, rozwoju gospodarczego i jakości środowiska na obszarach kryzysowych, stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie.

PRIORYTETY REWITALIZACJI MIASTA KRASNYSTAW 2023-2030:

- Rewitalizacja społeczno-gospodarcza [interwencja Rządu zapisana w KSRR oraz działania z poziomu Województwa Lubelskiego].
- Rewitalizacja gospodarcza – tworzenie warunków do inwestycji gospodarczych, w tym przemysłu rolno-spożywczego i przetwórstwa oraz poprawy konkurencyjności podmiotów gospodarczych.
- Rewitalizacja społeczna – tworzenie warunków do poprawy życia mieszkańców.

Oczekiwanym efektem takich działań powinien być:

- rozwój lokalnych firm, w tym przedsiębiorstw społecznych,
- wzrost liczby lokalnych miejsc pracy,
- wzrost dochodów mieszkańców
- wzrost bazy dochodowej samorządów terytorialnych.

Korzystne będzie także wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z miastami, stanowiącymi lokalne ośrodki wzrostu w celu lepszego dostępu mieszkańców do rynku pracy oraz integracja usług, a przez to bardziej efektywne nimi zarządzanie.

Istotna dla wzmocnienia szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją jest również poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych, zwłaszcza w zakresie zarządzania rozwojem i zdolności do partnerstwa, dialogu oraz współpracy administracji lokalnej z innymi instytucjami publicznymi, ze społeczeństwem i partnerami gospodarczymi.

Zakres interwencji będzie dostosowany do potrzeb Miasta Krasnystaw i obejmie wybrane z poniższego katalogu działania:

1. budowanie spójnej wizji rozwoju obszaru w oparciu o potrzeby mieszkańców i kapitał przestrzenny (*Gminny Program Rewitalizacji*),
2. tworzenie warunków zachęcających do mieszkania i inwestowania (dobrze zagospodarowana przestrzeń o zdefiniowanych funkcjach, z dostępem do usług publicznych),
3. wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, kształcenia i szkolenia zawodowego, w szczególności w sektorach wpisujących się w zdefiniowane specjalizacje gospodarcze danego obszaru powiązanego funkcjonalnie, w tym pobudzenie rodzimej/lokalnej przedsiębiorczości, wsparcie rozwoju kadr sektora usług dla biznesu,
4. wykorzystanie potencjału lokalnych szkół wyższych jako podmiotów aktywnie wspierających rozwój lokalnych gospodarek,
5. tworzenie przestrzeni dla rozwoju przedsiębiorczości,
6. pobudzanie aktywności inwestycyjnej przy wykorzystaniu istniejących krajowych źródeł finansowania, regionalnych i lokalnych w celu reindustrializacji obszarów, których potencjał przemysłowy uległ znacznemu osłabieniu,
7. wsparcie dla tworzenia i rozwoju różnorodnej i wysokiej jakości oferty placówek edukacyjnych, w tym szkół sportowych, artystycznych oraz średnich i wyższych szkół zawodowych,
8. zwiększenie atrakcyjności migracyjno-osiedleńczej poprzez kompleksowe działania zachęcające do zamieszkania oraz osiedlania się w średnich miastach (zwłaszcza osób młodych i wykształconych), z wykorzystaniem np. instrumentów mieszkaniowych, oraz podnoszenia jakości i zakresu świadczonych usług publicznych,
9. nadanie nowych funkcji zdegradowanym obszarom miejskim, a także włączanie społeczności lokalnych w planowanie i realizację procesu rewitalizacji,
10. podejmowanie inicjatyw na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska oraz dostosowania/adaptacji obszarów zurbanizowanych do zmian klimatu i wymogów ochrony środowiska (w dziedzinach: produkcji, usług, atrakcyjności osiedleńczej i turystyki),

11. tworzenie i poprawa powiązań funkcjonalnych w miastach i ich otoczeniu, wzmocnienie roli ośrodków w świadczeniu usług publicznych wykraczających poza granice miasta, m.in. rozwijanie i integrowanie systemów transportu zbiorowego w miastach, między nimi a ich wiejskim otoczeniem i ważnymi sąsiadującymi ośrodkami,
12. ograniczenie suburbanizacji i polepszenie ładu przestrzennego na obszarach o rozproszonej zabudowie oraz przeciwdziałanie dekoncentracji osadnictwa obciążającego budżety gmin koniecznością ponoszenia coraz wyższych nakładów na obsługę dróg, kanalizacji, wodociągów i dostarczania innych usług publicznych,
13. zapewnienie infrastruktury transportowej łączącej ośrodki miejskie z subregionalnymi i regionalnymi ośrodkami rozwoju,
14. rozwój obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, jak też opartych o właściwości uzdrowiskowe i walory kulturowe stanowiące o ich wysokiej atrakcyjności turystycznej, m.in. na potrzeby srebrnej gospodarki,
15. aktywizacja lokalnej społeczności na rzecz pobudzania rozwoju społeczno-gospodarczego w zakresie podnoszenia kompetencji i umiejętności mieszkańców oraz wzmocnianie poczucia tożsamości i integracji społeczności lokalnej (jako czynnik m.in. przeciwdziałający decyzjom o migracji),
16. wykorzystanie potencjału ekonomii społecznej i solidarnej w rozwijaniu gospodarki o obiegu zamkniętym, w szczególności w zakresie gospodarowania odpadami i przeciwdziałania marnowaniu żywności.

Rozdział III System realizacji Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030

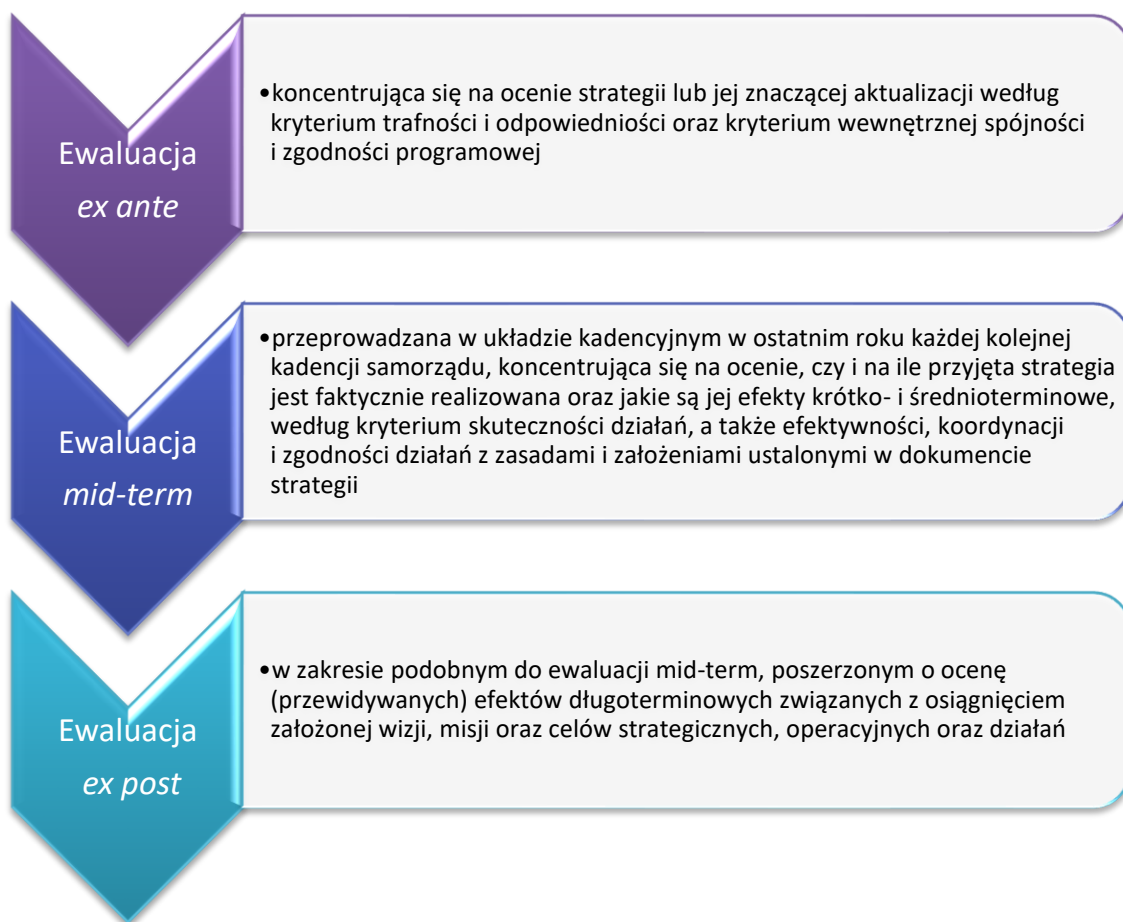
1. Monitorowanie i ewaluacja działań i ich rezultatów

Celem monitorowania działań z zakresu realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023- 2027 z perspektywą do roku 2030* jest postawienie prawidłowej diagnozy stanu rozwoju Miasta w roku 2030, w oparciu o dane wewnętrzniejskie, oraz uzyskanie rzeczowej informacji zwrotnej na temat efektów działań podejmowanych w latach 2023-2030, które w swojej złożoności są adresatami i miejscem krzyżowania się działań różnych polityk: krajowej, regionalnej, miejskiej obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją.

Wnioski z monitoringu realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030* powinny być bazą dla tworzenia kolejnych, długookresowych strategii, sygnalizować pojawiające się trudności oraz być źródłem wiedzy na temat zachodzących i projektowanych zmian dla społeczności lokalnej.

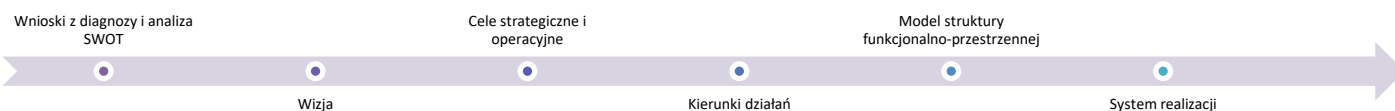
Z uwagi na istnienie w zasobach instytucji publicznych, ale poza statystyką publiczną, różnych źródeł informacji, zbiorów danych, wskaźników, rejestrów danych przestrzennych, w tym zwłaszcza danych istotnych dla miast (gromadzonych na różnych poziomach i w różnych skalach przestrzennych), kluczowym zadaniem w procesie budowy systemu monitorowania realizacji *Strategii* jest stałe dążenie do systematyzowania, porządkowania i łączenia lub koordynowania tych zasobów oraz nadanie im interoperacyjnego charakteru.

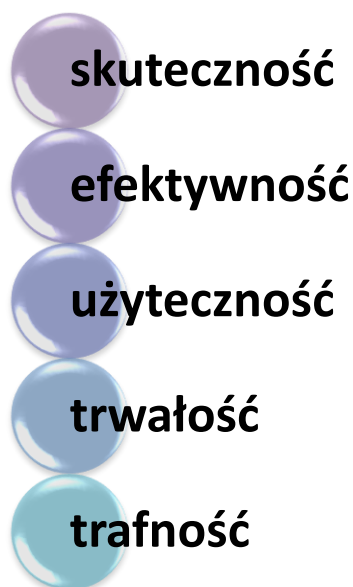
W ramach zarządzania *Strategią* całościowa ewaluacja działań prowadzona będzie w układzie standardowym i składa się z trzech faz:

Ocena wszystkich działań zawartych w *Strategii* zostanie dokonana przez **Zespół ds. opracowania i wdrożenia Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw** przy współudziale wszystkich grup docelowych oraz w oparciu o opracowanie ewaluacji *ex-post*, czyli na zakończenie obowiązywania dokumentu.

Będzie brała pod uwagę pięć następujących kryteriów ewaluacyjnych:

Podstawą monitorowania realizacji **Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030** będzie zestaw wskaźników obrazujących oczekiwane rezultaty realizacji strategii na poziomie działań, które wynikają z misji, wizji, celu strategicznego i celów operacyjnych:

2. System wdrażania *Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023 – 2027 z perspektywą do 2030 roku* oraz wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Przyjęto, że Strategia Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030 ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych uwarunkowań społecznych i gospodarczych oraz wykreowania nowych projektów – możliwa będzie jej aktualizacja.

Mając na uwadze, iż **Strategia Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030** jest praktycznym planem rozwoju lokalnego, a nie wyłącznie dokumentem strategicznym wyznaczającym działania Samorządu Miasta Krasnystaw, bez udziału administracji publicznej, instytucji regionalnych, lokalnych, partnerskich samorządów oraz podmiotów należących do sektorów prywatnego i społecznego, skuteczna realizacja polityki rozwoju Miasta Krasnystaw będzie niemożliwa.

Dlatego, w proces wdrażania **Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030** powinno zostać zaangażowane szerokie grono partnerów

i interesariuszy (w dokumencie założono równoprawny udział interesariuszy publicznych, prywatnych i społecznych w tym procesie).

W procesie wdrażania **Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030** należy w szczególności uwzględnić przedsięwzięcia wpisane w poszczególne cele rozwojowe spójne z działaniami dedykowanymi średnim miastom w *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030*, a przede wszystkim:

- ✓ rozwój przedsiębiorczości oraz inwestycji generujących lokalnie atrakcyjne miejsca pracy
- ✓ kształcenie i szkolenie zawodowe, w szczególności w sektorach wpisujących się w zdefiniowane specjalizacje gospodarcze danego obszaru, w tym pobudzenie rodzimej i lokalnej przedsiębiorczości
- ✓ rozwijanie wysokiej jakości usług publicznych

Miasto Krasnystaw należące do średnich miast, tracących funkcje społeczno-gospodarcze stanowi obszar strategicznej interwencji i uzyska obligatoryjne wsparcie zarówno w ramach Krajowych Programów Operacyjnych, jak i Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego. Działania wobec tych obszarów będą dostosowane do indywidualnych potrzeb i potencjałów danego terytorium, co zostało opisane w celu 1 (działanie 1.2) Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030. Kluczowa będzie odbudowa bazy gospodarczej miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz wzmocnienie ich roli jako centrów aktywności społecznej i gospodarczej.

W stosunku do miast powiązanych funkcjonalnie z obszarami wiejskimi, takich jak Krasnystaw, zastosowane będzie m.in. wspomaganie powiązań funkcjonalnych małych miast i centrów gminnych jako lokalnych ośrodków wzrostu oraz kontynuacja wsparcia infrastrukturalnego i przedsięwzięć podnoszących jakość oraz dostępność usług publicznych na ich obszarach, jak również wspomaganie rozwoju i modernizacji infrastruktury teleinformatycznej i telekomunikacyjnej.

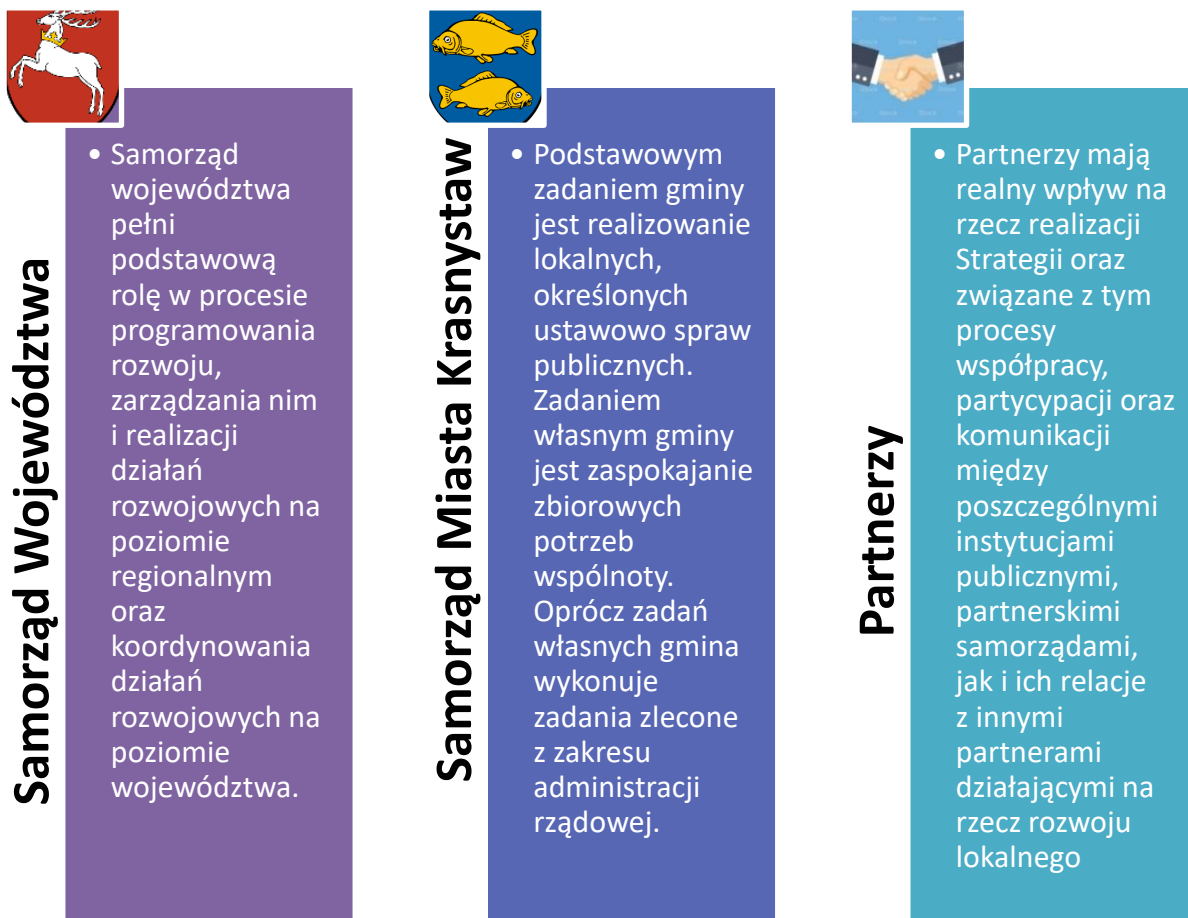
W dokumentach planistycznych Miasto Krasnystaw powinno skoncentrować się na:

- kształtowaniu ładu przestrzennego – **Zintegrowany i Zrównoważony Plan Zagospodarowania Przestrzennego** – uwzględniający nowe inwestycje i tereny inwestycyjne.
- na poprawie funkcjonowania administracji publicznej i współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej.
- projektowaniu **Planów Operacyjnych Działań Kluczowych** – wynikających z opracowanej Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030.
- opracowaniu **Gminnego Planu Rewitalizacji**.
- opracowaniu **Strategii Marketingu Terytorialnego** wspólnie z Gminą Krasnystaw i innymi partnerami.
- opracowaniu **Planu Rozwoju Gospodarczego Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego** z siedzibą w Krasnymstawie – we współpracy z partnerami publicznymi: JST, powiatami, Samorządem Województwa.

System realizacji **Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030** służy wdrożeniu celów postawionych w planowaniu strategicznym do 2030 r. Realizacja kompleksowej interwencji publicznej wiąże się ze sprawnie funkcjonującymi podmiotami publicznymi na różnych poziomach zarządzania - określeniem ich zadań, wzajemnych relacji czy odpowiedzialności związanych z zarządzaniem rozwojem.

Wykres 20 Zasadnicze elementy systemu realizacji Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030:

Wzmacnianie współpracy w ramach realizacji **Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030** musi odbywać się w oparciu o dialog społeczny, partycypację mieszkańców w zarządzaniu miastem oraz w ścisłej współpracy z nauką i biznesem.

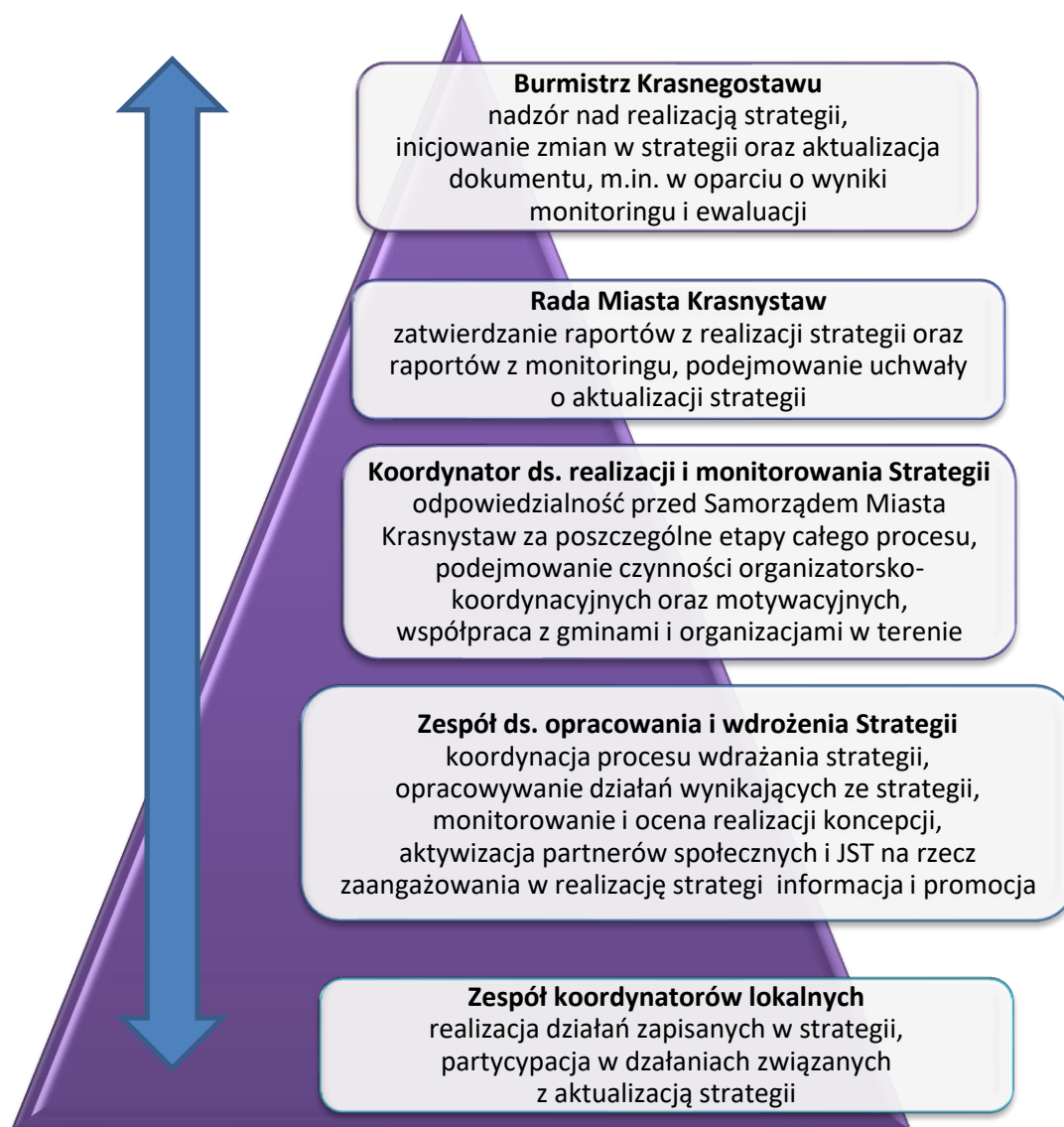
Udział społeczeństwa w zarządzaniu pozwoli na lepsze dopasowanie działań samorządów do rzeczywistych potrzeb mieszkańców i innych użytkowników Miasta Krasnystaw, a zaangażowanie przedsiębiorców jest konieczne z uwagi na to, że to oni właśnie w największym stopniu przyczyniają się do wzrostu i rozwoju gospodarczego. Biznes staje się również istotnym uczestnikiem działań rozwojowych dzięki uczestnictwu w partnerstwie publiczno-prywatnym (ppp).

Dodatkowo zaangażowanie przedstawicieli partnerów społecznych, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców zapewni niezbędne wsparcie dla realizowanych działań. Rozwijanie partycypacji w działaniach na rzecz **Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030** stanowi istotny element opracowanej strategii.

Do katalogu zadań partnerów działających na rzecz **Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030** zalicza się:

- współuczestniczenie w wyznaczaniu celów i kierunków rozwoju lokalnego poprzez udział w konsultacjach dokumentów strategicznych i programów tworzonych na poziomie regionalnym i lokalnym,
- udział w procesie realizacji (monitorowanie, ewaluacja) stopnia realizacji celów polityki rozwoju, tj. uczestniczenie w działaniach monitorujących na szczeblu lokalnym,
- przejmowanie części zadań wdrożeniowych na poziomie lokalnym na podstawie porozumienia lub umowy z Samorządem Województwa i Samorządem Miasta Krasnystaw oraz wdrażanie przedsięwzięć w formule współpracy z podmiotami publicznymi (Samorząd Województwa, Powiatu, Gminy, Zarządy Specjalnych Stref Ekonomicznych).

Wykres 22 Podmioty wdrażające Strategię Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030

Wnioski z diagnozy i analiza SWOT

Cele strategiczne i operacyjne

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Wizja

Kierunki działań

System realizacji

Koordinator ds. wdrażania i monitorowania Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030 odpowiedzialny będzie za projekty z gminami partnerskimi:

- zaplanowanie oraz przygotowanie dokumentacji związanej z projektami (szczegółowa specyfikacja dokumentacji, a także jej merytoryczna weryfikacja i odbiór);
- przeprowadzenie procedur przetargowych (realizacja zamówień publicznych, w tym przygotowanie specyfikacji istotnych warunków zamówienia);
- rozliczenie finansowe i nadzór finansowy (akceptacja dokumentów finansowych, sporządzanie wniosków o płatność, realizacja płatności);
- promocję i konsultacje społeczne;
- zarządzanie projektami, tj. przepływem informacji pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego. W razie potrzeby będą kontaktować się z organami zarządzającymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Mając na uwadze zasady partycypacji społecznej i zrównoważonego rozwoju, istotne jest powołanie przez Burmistrza Krasnegostawu gremium wspomagającego uruchomienie społecznego i obywatelskiego kapitału w realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030*. Elementem układu instytucjonalnego wdrażania koncepcji powinno stać się ustanowienie **Rady Programowej**, której zadaniem byłoby:

- udzielanie opinii o realizacji strategicznych założeń rozwojowych i wdrażania poszczególnych działań,
- formułowanie diagnoz stanu Miasta Krasnystaw oraz inicjowanie aktualizacji Strategii i programów realizujących ją,
- organizowanie udziału społeczności Miasta Krasnystaw, w tym środowisk gospodarczych, rolniczych, naukowych w realizacji zadań strategicznego rozwoju. Rada ta powinna zostać powołana przez Burmistrza Krasnegostawu i skupić przedstawicieli instytucji samorządowych oraz administracyjnych oraz środowisk naukowych, zawodowych, gospodarczych oraz społecznych.

Do podstawowych elementów systemu planowania – narzędzi wdrażania **Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030** należeć będą:

- opracowania i ujęcie w nich działań, programów zaimplementowanych ze *Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2023-2027 (2030)*,
- programy operacyjne (wypracowane przez partnerów poszczególnych działań).
- programy operacyjne krajowe i regionalne, program pomocy ze strony rządu, środki finansowe samorządów, środki publiczne, kapitał prywatny, instrumenty pożyczkowe i kredytowe, Fundusze Norweskie, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz zintegrowany plan zagospodarowania wzdłuż trasy S17.
- programy, projekty, inicjatywy realizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego i instytucje, podmioty, które nadzoruje oraz programy, projekty, strategie realizowane przez: Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Ośrodek

Wsparcia Rolnictwa, Krajową Sieć Obszarów Wiejskich, Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Lubelski Park Naukowo Technologiczny, Puławski Park Naukowo- Technologiczny, Lokalne Grupy Działania, Lokalna Grupa Rybacka, Lubelską Izbę Rolniczą, Regionalną Izbę Gospodarczą , uczelnie, instytuty oraz instytucje pozarządowe – jako elementy przyczyniające się do realizacji celów strategicznych i operacyjnych **Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030.**

Wnioski z diagnozy i analiza
SWOT

Wizja

Cele strategiczne i
operacyjne

Kierunki działań

Model struktury
funkcjonalno-przestrzennej

System realizacji

Rozdział IV Źródła finansowania

W perspektywie 2023-2027 (2030) w ramach programów operacyjnych, współfinansowanych ze środków UE, kontynuowane będą dotychczasowe europejskie mechanizmy wdrażania polityki spójności: Zintegrowane Inwestycje Terytorialne są przejawem wymiaru terytorialnego polityki spójności (ZIT), Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS), a także inne mechanizmy współpracy wypracowane na poziomie regionalnym i subregionalnym.

Należy podkreślić, że dla zapewnienia stabilnych perspektyw rozwojowych Miasta Krasnystaw konieczne jest podjęcie działań zmierzających do wzmocnienia bazy dochodowej samorządu lokalnego, a w szczególności zwiększenia, zróżnicowania źródeł dochodów oraz zaangażowania środków prywatnych do finansowania przedsięwzięć rozwojowych (partnerstwo publiczno-prywatne). Konieczna jest dalsza aktywna działalność sprzyjająca napływowi bezpośrednich inwestycji zagranicznych do miasta Krasnystaw oraz powiatu krasnostawskiego.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ROZWOJU MIASTA KRASNYSTAW W LATACH 2023-2027 (2030)

Działania zawarte w "**Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030**" będą realizowane i wdrażane w określonej hierarchii zadań, zależnie od postanowień Rady Miasta, co będzie związane m.in. z uregulowaniami budżetowymi (zachowanie płynności finansowej Miasta) oraz terminami narzuconymi przez instytucje sterujące i zarządzające środkami zewnętrznymi.

Założeniem Strategii jest finansowanie zawartych w niej celów strategicznych i kierunków działań z różnych źródeł zewnętrznych przy współudziale środków własnych Miasta Krasnystaw. Gmina będzie aplikowała o dofinansowanie prowadzonych przez nią działań, aby przeprowadzać ważne dla jej rozwoju inwestycje, które – przy ograniczonym budżecie – mogą być realizowane tylko przy wsparciu środków zewnętrznych.

Tabela 4 Źródła finansowania rozwoju Miasta Krasnystaw w latach 2023-2027 (2030)

Wnioski z diagnozy i analiza SWOT

Cele strategiczne i operacyjne

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Ramy finansowe i źródła finansowania

Wizja

Kierunki działań

System realizacji

Budowa efektywnego systemu finansowania inwestycji rozwojowych przez samorząd Miasta Krasnystaw będzie wymagała w perspektywie 2023-2027 (2030) stosowania różnych form wsparcia adekwatnych do specyfiki realizowanych przedsięwzięć, oczekiwanych rezultatów z ich realizacji, a także statusu podmiotów, które są odpowiedzialne za realizację tych przedsięwzięć korzystających, przy tym ze wsparcia ze środków publicznych.

W ramach krajowego, jak i regionalnego systemu finansowania inwestycji wspierających rozwój społeczno-gospodarczy wyróżniać będzie się w latach 2023-2027 (2030) zarówno formy wsparcia bezzwrotnego, jak i zwrotnego.

Do instrumentów finansowania bezzwrotnego zalicza się wsparcie w formie dotacji i subwencji czy NFOŚiGW, finansowanie z krajowych funduszy celowych. Natomiast wsparcie zwrotne stanowią przede wszystkim kredyty i pożyczki (udzielane na zasadach komercyjnych lub preferencyjnych), poręczenia i gwarancje, finansowanie typu venture capital, seed capital, jak również pomoc zwrotna.

Pomoc zwrotną, jako jedną z możliwych form wsparcia, wprowadzono w ustawie z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 oraz niektórych innych ustaw. Stanowi ona relatywnie nową formę wsparcia, łączącą w sobie elementy wsparcia dotacyjnego oraz podlegającego zwrotowi, przy czym proporcja między obiema formami może ulegać zmianie w trakcie realizacji danej inwestycji, jak również w fazie operacyjnej, kiedy osiągnane są rezultaty danego przedsięwzięcia.

Zaletą instrumentów finansowania zwrotnego jest m.in. zwiększenie odpowiedzialności podmiotu odpowiedzialnego za realizację inwestycji w zakresie podejmowanych działań i ich skutków. W celu poprawy działania systemu finansowania inwestycji prorozwojowych ze środków publicznych sukcesywnie zwiększany będzie udział wsparcia w formie zwrotnej.

Finansowanie bezzwrotne, w tym w formie dotacji i subwencji, będzie kierowane w szczególności na przedsięwzięcia niegenerujące dochodów, o niskiej stopie zwrotu z inwestycji lub też bardzo długim okresie zwrotu, jednocześnie wpisujące się w podstawowe zadania państwa lub właściwych samorządów. Dotyczyć to będzie również przedsięwzięć obciążonych dużym ryzykiem, które bez zaangażowania środków publicznych nie miałyby szansy na realizację.

Formułą realizacji inwestycji promowaną przez rząd wśród JST jest partnerstwo publiczno - prywatne. Służy ono przede wszystkim podwyższeniu efektywności wydatków publicznych dzięki wykorzystaniu know-how partnerów prywatnych i niezależnej kontroli założeń projektowych przez zaangażowane w proces instytucje finansowe. Przygotowanie wybranych projektów PPP rząd wspiera poprzez zapewnienie kompleksowego doradztwa o charakterze prawnym, finansowym i technicznym.

Ponieważ realizacja przedsięwzięć rozwojowych **Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 (2030)** musi odbywać się przy zachowaniu stabilności makroekonomicznej, w szczególności stabilności sektora finansów Samorządu Miasta Krasnystaw, **należy mieć na**

uwadze konieczność prowadzenia polityki budżetowej, uwzględniającej ograniczenia związane z obowiązującymi regułami fiskalnymi, w tym z dążenie do osiągnięcia i utrzymania średniookresowego celu budżetowego (opracowywanego w *Wieloletnich Prognozach Finansowych*).

Dlatego też, niezależnie od konieczności zwiększenia zaangażowania kapitału prywatnego w realizację celów rozwojowych *Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 (2030)*, konieczne jest utrzymanie - w warunkach ograniczonego napływu środków polityki spójności - „przestrzeni fiskalnej” niezbędnej do realizacji zamierzeń **Strategii**. Podstawowym uwarunkowaniem „przestrzeni fiskalnej” będzie stabilizująca reguła wydatkowa, a w pewnym stopniu również niektóre dodatkowe działania po stronie dochodowej.

Do obszarów zintegrowanego rozwoju Miasta i zintegrowanych inwestycji, które powinny uwzględnić się w projektowaniu rozwoju, kierując się potrzebą łączenia posiadanych zasobów i kapitałów w celu budowania trwałej przewagi konkurencyjnej w ramach współpracy z innymi gminami powiatu krasnostawskiego, jak również z JST innych powiatów powinny należeć inicjatywy typu:

- **rewitalizacja społeczno-gospodarcza** (finansowanie działań rewitalizacyjnych, polityka społeczna i rynek pracy, partycypacja społeczna, mieszkalnictwo, kształtowanie przestrzeni miejskiej, ochrona środowiska, żywność gospodarcze i zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, mobilność miejska na obszarach zdegradowanych, ochrona i wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego),
- **tworzenie warunków do rozwoju do rozwoju przemysłu rolno – spożywczego i przetwórstwa oraz rolnictwa ekologicznego,**
- **tworzenie warunków do rozwoju przemysłu czasu wolnego – zintegrowany – sieciowy produkt turystyczny,**
- **tworzenie warunków do rozwoju senioralnej (srebrnej) gospodarki,**
- **zintegrowane inwestycje** (społeczne, przestrzenne, infrastrukturalne, gospodarcze, techniczne i środowiskowe),
- **zintegrowany system edukacji i kwalifikacji,**
- **rozwój profilaktyki zdrowotnej i medycznej opieki specjalistycznej,**

Proponowane wspólne, zintegrowane projekty do realizacji z partnerami Miasta Krasnystaw:

- I. W obszarze gospodarczo-przestrzenno-funkcjonalnym – współpraca w ramach Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego.
- II. W strukturze gospodarczo-turystyczno-społecznej – Utworzenia sieciowego produktu turystycznego, wykorzystując walory przyrodniczo-krajobrazowe.
- III. W strukturze społecznej - program i infrastruktura dla osób starszych.
- IV. W strukturze społecznej - Budowa Zintegrowanego Systemu Szkolnictwa Zawodowego we współpracy z Powiatem Krasnostawskim.

Uczynienie Miasta i osiedli ludzkich bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu to największa potrzeba, którą wywołała w 2020 roku pandemia. Rola Miasta w osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju jest trudna do przecenienia. W obliczu pojawiających się wyzwań, stawienie im czoła musi rozpocząć się już teraz, aby zapewnić zrównoważony rozwój, także dla przyszłych pokoleń. Odpowiednie kroki muszą być podejmowane nie tylko na poziomie międzynarodowym, ale przede wszystkim, krajowym i lokalnym.

Polityki i inicjatywy UE oddziałują zarówno na krajową politykę miejską, jak i bezpośrednio na poziom regionalny i lokalny (miejski). Dzięki rozwiniętej samorządności w Polsce (władze samorządowe na szczeblu regionalnym i lokalnym), miasta mają względną niezależność w kształtowaniu swoich polityk i strategii rozwojowych. Miasto zarządza obszarem poprzez regulacje i strategię:

- strategię rozwoju miasta,
- plany (np. zrównoważonej mobilności, gospodarki niskoemisyjnej),
- studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Miasto finansuje rozwój z budżetów własnych, inicjatyw obywatelskich oraz korzystając z instrumentów pomocowych, dotacji i subwencji krajowych. Na poziomie operacyjnym istotna jest wiedza i współpraca w zakresie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz indywidualnych projektów współpracy pomiędzy JST, które wspólnie chcą zrealizować większe przedsięwzięcie.

Z punktu widzenia opracowania *Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027* z perspektywą do roku 2030 najważniejsze jest odniesienie się do:

- przemian demograficznych (starzenie się społeczeństwa)
- dysproporcji rozwojowych, szczególnie w obszarze funkcjonalnym, na którego terenie znajduje się Miasto;
- złego stanu infrastruktury transportowej (słabej mobilność populacji);
- deficytu mieszkaniowego (szczególnie przystępnych cenowo mieszkań);
- potrzeb rewitalizacji;
- spadku populacji przy jednoczesnej niekontrolowanej suburbanizacji i rozlewaniu się miast;
- wzmocnieniu zintegrowanego planowania miejskiego;
- poprawie koordynacji i współpracy między jednostkami odpowiedzialnymi za sprawy miejskie;
- wzmocnieniu roli samorządu Miasta w planowaniu rozwoju powiatu i regionu;
- kryzysu bezpieczeństwa związanego z konfliktem na Ukrainie.

Spis map:

Mapa 1 Położenie, układ komunikacyjny i użytkowanie terenu Miasta Krasnystaw.....	17
Mapa 2 Strefy zabudowy w Mieście Krasnystaw	45
Mapa 3 Układ komunikacyjny Miasta Krasnystaw.....	45
Mapa 4 Strefy ochrony przyrody w obrębie Miasta Krasnystaw	46
Mapa 5 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej wynikające ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego	49
Mapa 6 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.....	51
Mapa 7 OSI Miejskie Obszary Funkcjonalne	53
Mapa 8 Krasnystaw na mapie OSI Żywielskiego.....	54

Spis wykresów:

Wykres 1 Zgodność Strategii z Rozporządzeniami Parlamentu Europejskiego i Rady.....	4
Wykres 2 Zgodność Strategii ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r. (SOR).....	5
Wykres 3 Zgodność Strategii z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030.....	5
Wykres 4 Saldo migracji i przyrost naturalny w Mieście Krasnystaw w latach 2018-2022.....	6
Wykres 5 Liczba mieszkańców Miasta Krasnystaw w latach 2018-2022	7
Wykres 6 Wskaźnik obciążenia demograficznego – porównanie	7
Wykres 7 Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań	9
Wykres 8 Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców Krasnegostawu.....	10
Wykres 9 Liczba uczniów uczęszczających do Szkół Podstawowych w Krasnymstawie w latach 2018-2022.....	14
Wykres 10 Podmioty gospodarki narodowej ogółem w Mieście Krasnystaw w latach 2018-2022.....	15
Wykres 11 Bezrobocie w Krasnymstawie w latach 2018-2022.....	16
Wykres 12 Ocena warunków życia/działalności w Mieście oraz możliwości jego rozwoju – ocena wysoka.....	19
Wykres 13 Ocena warunków życia/działalności w Mieście oraz możliwości jego rozwoju – ocena średnia.....	19
Wykres 14 Ocena warunków życia/działalności w Mieście oraz możliwości jego rozwoju – ocena niska	20
Wykres 15 Ocena zagrożeń i problemów społecznych – ocena „wysokie zagrożenie problemem”	21
Wykres 16 Ocena zagrożeń i problemów społecznych – ocena „średnie zagrożenie problemem”	21
Wykres 17 Ocena zagrożeń i problemów społecznych – ocena „niskie zagrożenie problemem”	22
Wykres 18 Wizerunek Miasta w oczach mieszkańców	26
Wykres 19 Wizerunek, z jakim mieszkańcy chcieliby, aby utożsamiano Miasto w roku 2030	27
Wykres 20 Zasadnicze elementy systemu realizacji Strategii Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030:	63
Wykres 21 Podmioty kształtujące politykę regionalną	64
Wykres 22 Podmioty wdrażające <i>Strategię Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030</i>	65

Spis tabel:

Tabela 1 Najważniejsze inwestycje / przedsięwzięcia, które powinny być priorytetowo realizowane na terenie Miasta wg Ankietowanych.....	24
Tabela 2 Obiekty (m.in. budynki,) / obszary, na terenie Miasta, które w pierwszej kolejności wymagają rewitalizacji wg Ankietowanych.....	25
Tabela 3 Kluczowe elementy, z których Miasto Krasnystaw może być dumne, a które są jego słabymi stronami.	25
Tabela 4 Źródła finansowania rozwoju Miasta Krasnystaw w latach 2023-2027 (2030).....	69

